

แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคง
ของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดย

พลอากาศตรี ชนกร ทรรคนนท์
ผู้ทรงคุณวุฒิกองบัญชาการกองทัพอากาศ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย
ต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย พลอากาศตรี ธนกร ทรยศนนท์ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๖๐

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒. ศึกษาและวิเคราะห์ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา และ ๓. เสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเริ่มจากการศึกษานโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ความร่วมมือของสหรัฐฯ ในภูมิภาคและความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ แล้วนำมาวิเคราะห์ผลที่ได้รับและพิจารณาเปรียบเทียบกันแล้วรายงานผลด้วยการพรรณนาบรรยาย ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า ๑. นโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การรวมตัวของอาเซียนมีความสำคัญกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ซึ่งมีการขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาคโดยใช้เวที ASEAN เพื่อยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ สิ่งท้าทายคือ ปัญหาภายในของสหรัฐฯ, ข้อผูกพันด้านผลประโยชน์ และอิทธิพลของมหาอำนาจในภูมิภาค ๒. กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหาร ไทย-สหรัฐฯ มีความร่วมมือด้านการฝึก การศึกษา การข่าว และการแลกเปลี่ยนการเยือน โดยจัดตั้งคณะทำงานทางทหารเพื่อหารือในประเด็นการข่าว กำลังพล การส่งกำลังบำรุง การต่อต้านการก่อการร้าย การแพทย์ทหาร ฯลฯ ๓. เสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ต่อบนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติ การผลักดันให้อาเซียนกับสหรัฐฯ เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์แต่ไม่ตกอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดของการแข่งขันอิทธิพลกับจีน การสนับสนุนการระงับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้โดยสันติวิธี การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงทางทะเล และการร่วมมือกันป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้ายใช้ไทยเป็นพื้นที่พักพิงหรือก่อความรุนแรง

คำนำ

สหรัฐฯ เป็นประเทศมหาอำนาจที่ใหญ่ที่สุดประเทศหนึ่งของโลก ซึ่งการดำเนินนโยบายด้านต่างๆ ของสหรัฐฯ ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกภูมิภาคทั้งในยุโรป เอเชีย ตะวันออกกลางและอื่นๆ ภายหลังจากประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จากพรรครีพับลิกัน เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นคนที่ ๔๕ เมื่อ ๒๐ ม.ค.๖๐ ได้แถลงต่อรัฐสภาสหรัฐฯ โดยชูนโยบาย “America First” หรือ “อเมริกามาก่อน” และมีนโยบายในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก รวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สนับสนุนการค้าเสรี โดยเฉพาะการทำข้อตกลงแบบ Bilateral สนับสนุนการพัฒนาด้านความมั่นคง การพัฒนา และประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับประเทศที่เป็นพันธมิตรและหุ้นส่วนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มพันธมิตรเพื่อต่อต้านอิทธิพลจีน โดยสร้างความสัมพันธ์กับอาเซียนในเวทีการประชุมต่างๆ ทำให้เกิดความร่วมมือกันในหลายมิติ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับไทยในฐานะพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์ยาวนานกว่า ๑๕๐ ปี และเห็นว่าไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกรอบอาเซียน

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินนโยบายของประเทศสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ต่อไป

พลอากาศตรี

(ชนกร ทรรสนนท์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
บทที่ ๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๔
นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา	๔
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ	๖
ความร่วมมือของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑๐
ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหาร ไทย – สหรัฐอเมริกา	๑๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๖
กรอบความคิดของการวิจัย	๑๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๑
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	๒๑
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๒
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๒
การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๒
ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๓
การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๒
การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๒
ผลการวิจัย	๔๕
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๖
สรุป	๔๖
ข้อเสนอแนะ	๕๐
บรรณานุกรม	๕๑
ภาคผนวก	๕๔
ผนวก แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๕
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒-๑	กรอบแนวคิดของการวิจัย	๑๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒-๑	ตารางการฝึกพร้อม	๑๔
๓-๑	คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๓๑
๔-๑	คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๔๐

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบัน เป็นการแข่งขันของมหาอำนาจแบบหลายขั้ว อย่างเช่น สหรัฐฯ จีน รัสเซีย เป็นต้น มีการแข่งขันด้านลัทธิความเชื่อเพื่อสร้างความเป็นชาตินิยมให้ตอบสนองนโยบายต่างประเทศไปจนถึงการใช้กำลังที่ก้าวร้าวในภูมิภาคต่างๆ ของโลก สหรัฐฯ เป็นประเทศมหาอำนาจที่ใหญ่ที่สุดประเทศหนึ่ง มีการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อธำรงอำนาจ และรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกซึ่งความท้าทายของสหรัฐฯ คือ ความพยายามไม่ให้กำลังเป็นลำดับแรกในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง จากความท้าทายของประเทศต่างๆ เช่น เกาหลีเหนือ และองค์กรกลุ่มหัวรุนแรง โดยรัฐที่อ่อนแอยังทำให้เกิดการเข้ามามีอิทธิพลจากรัฐที่เข้มแข็ง หรือ Non State Actor

การดำเนินนโยบายด้านต่างๆ ของสหรัฐฯ ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกภูมิภาคของโลกซึ่งมาจากยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายพรรค และนโยบายของผู้บริหารประเทศ คือ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จากพรรครีพับลิกัน เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นคนที่ ๔๕ เมื่อ ๒๐ ม.ค.๖๐ โดยนายโดนัลด์ ทรัมป์ แถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาสหรัฐฯ (State of the Union) เป็นครั้งแรกตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เมื่อ ๒๘ ก.พ.๖๐ โดยชูนโยบาย “America First” หรือ “อเมริกามาก่อน” และมียุทธศาสตร์เชิงรุกที่มุ่งเน้นไปยัง ๓ พื้นที่ ได้แก่ ยุโรป ตะวันออกกลาง และเอเชีย ที่เน้นความสำคัญด้านการทหารทางเศรษฐกิจและการทูต

สำหรับนโยบายของรัฐบาลในด้านการป้องกันประเทศได้กระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมือง และการทำงานของรัฐบาลที่ยังคงต้องดำเนินต่อไป พร้อมกับย้ำในเรื่องความสามัคคี ความมั่นคงของชาติ และการให้ความสำคัญกับกองทัพ ซึ่งมีการพิจารณาเพิ่มงบประมาณให้กับกระทรวงกลาโหม ด้วยเหตุผลที่ทหารต้องทำหน้าที่ปกป้องประเทศเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนจึงสมควรที่จะต้องได้รับค่าตอบแทนที่คุ้มค่าสำหรับการใช้มาตรการกีดกันผู้อพยพที่เดินทางมายังสหรัฐฯ เพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรม และการป้องกันยาเสพติดนั้น รัฐบาลต้อง

สร้างมาตรการที่เข้มแข็งเพื่อปกป้องประเทศจากกลุ่มก่อการร้ายรัฐอิสลาม(IS) ที่มุ่งทำลายสหรัฐฯ โดยร่วมมือกับประเทศพันธมิตรในการกำจัดISIS ให้หมดไปรวมทั้งการใช้มาตรการต่างๆ ต่อประเทศเกาหลีเหนือเพื่อให้ยุติโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์

การกำหนดนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันออกไปตามนโยบายหรือที่ตัวบุคคล ซึ่งการบริหารประเทศในสมัยของประธานาธิบดีทรัมป์นั้น มีความต่างจากประธานาธิบดีโอบามาร์ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประเทศในภูมิภาคต่างๆ รวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย ทั้งในด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และอื่นๆ อาทิ ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ มุ่งกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มพันธมิตร ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อด้านจีนด้วยการใช้ประเด็นการอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ของจีน แต่จีนแสดงออกโดยการปฏิเสธไม่ยอมรับคำตัดสินของคณะตุลาการในศาลอนุญาโตตุลาการ ณ กรุงเฮก ซึ่งเชื่อมโยงกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) นอกจากนั้นฟิลิปปินส์ได้ปรับเปลี่ยนท่าทีจากกลุ่มพันธมิตรโดยประธานาธิบดีโรดริโก ดูเตอร์เต ทำความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับจีน แทนที่จะมุ่งบังคับให้เป็นไปตามคำตัดสินของศาล และยังได้ลดความร่วมมือทางทหารกับสหรัฐฯ ลงอีกด้วย ทั้งนี้ไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต้องตระหนักถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคโดยกำหนดท่าทีและรักษาจุดยืนที่เหมาะสม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินนโยบายของประเทศสหรัฐฯ เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย ต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นมหาอำนาจที่ใหญ่ที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๒. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา
๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาเฉพาะพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย

๓. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้ศึกษาใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเป็นเวลา ๘ เดือน เริ่มตั้งแต่ ๑ ต.ค.๖๐ ถึง ๓๑ พ.ค.๖๑

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. ทำให้ทราบถึงความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๓. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทที่ ๒

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารนโยบาย ความร่วมมือและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

๑. นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา
๒. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
๓. ความร่วมมือของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๔. ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๖. กรอบความคิดของการวิจัย
๗. สรุป

นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา

๑. รัฐบาลของประธานาธิบดีทรัมป์ประกาศยุทธศาสตร์ชาติ

เมื่อ ค.ศ. ๖๐ โดยมองว่าปัจจุบันเป็นโลกของการแข่งขันระหว่าง จีน รัสเซีย รวมทั้งยังมีเกาหลีเหนือ และอิหร่านที่เป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐฯ และกลุ่มก่อการร้ายจึงขาดจนถึงกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ โดยสหรัฐฯ จะต้องปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ๔ ด้าน คือ

- ๑.๑ ปกป้องคน ดินแดน และวิถีชีวิตของประชาชนสหรัฐฯ
 - ๑.๑.๑ ป้องกันอาวุธทำลายล้างสูง
 - ๑.๑.๒ ต่อสู้กับภัยคุกคามด้านชีวและโรคระบาด
 - ๑.๑.๓ เข้มงวดกับการควบคุมแนวชายแดน และนโยบายคนเข้าเมือง
 - ๑.๑.๔ จัดการกับภัยคุกคามการเอาชนะผู้ก่อการร้ายขาด โดยเน้นการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และการข่าว การสร้างชุมชนเข้มแข็ง และการต่อต้านอาชญากรไซเบอร์
 - ๑.๑.๕ ทำให้สหรัฐฯ ปลอดภัยในยุคไซเบอร์
 - ๑.๑.๖ ปรับปรุงความสามารถในการฟื้นฟูจากการโจมตี ภัยธรรมชาติ

๑.๒ สนับสนุนความรุ่งเรืองของประชาชนสหรัฐฯ

๑.๒.๑ ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศฟื้นตัวโดยให้ความเร่งด่วนกับการลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน การส่งเสริมการปฏิรูปภาษี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลดภาระหนี้

๑.๒.๒ ส่งเสริมความสัมพันธ์การค้าเสรี เท่าเทียมและต่างตอบแทน

๑.๒.๓ เป็นผู้นำในการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม

๑.๒.๔ ส่งเสริมและปกป้องฐานนวัตกรรมด้านความมั่นคงของชาติ

๑.๒.๕ ขอมรับการเป็นผู้นำด้านพลังงาน

๑.๓ การดำรงสันติภาพ

๑.๓.๑ การทำให้สหรัฐฯ กลับมามีความได้เปรียบในการแข่งขัน

๑.๓.๒ การกลับมามีขีดความสามารถ

๑.๓.๓ การทหาร ให้ความเร่งด่วนกับความทันสมัย การจัดหา ขีดความสามารถ ปรับปรุงความพร้อมรบ และการดำรงกำลังรบในทุกรูปแบบ

๑.๓.๔ อุตสาหกรรมทางทหาร โน้มน้าวการลงทุนในประเทศ

๑.๓.๕ การดำรงศักยภาพอาวุธนิวเคลียร์ ทันสมัย และการป้องปราม

๑.๓.๖ ความก้าวหน้าไปในอนาคต ดำรงความเป็นผู้นำในการสำรวจ

๑.๓.๗ ไซเบอร์ การตรวจสอบความเชื่อถือได้และพัฒนาความร่วมมือ

๑.๓.๘ การข่าว โดยให้ความพัฒนาความเข้าใจนโยบายความเร่งด่วนทางเศรษฐกิจของศัตรู ควบคุมข้อมูลทั้งหมดที่มีการนำไปใช้ การผสมผสานข้อมูลและการวิเคราะห์

๑.๔ การทูตและศิลปะการบริหารประเทศ

๑.๔.๑ การแข่งขันทางการทูต การทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อสหรัฐฯ

๑.๔.๒ เครื่องมือทางการทูตเชิงพาณิชย์

๑.๔.๓ ศิลปะการบริหารข้อมูล ผลักดันการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

๑.๕ ขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ

๑.๕.๑ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ให้ความเร่งด่วนกับการเคลื่อนย้ายทรัพยากร การเน้นเทคโนโลยีใหม่ และการให้แรงจูงใจในการปฏิรูป

๑.๕.๒ ทำให้เกิดผลที่ดีขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ การเป็นผู้นำในเวที การเมืองและความมั่นคง บังคับทิศทางและปฏิรูปองค์การการค้าและการเงินระหว่างประเทศ

๑.๕.๓ ส่งเสริมค่านิยมสหรัฐฯ โดยให้ความเร่งด่วนกับการสนับสนุนการรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เอาชนะองค์การก่อการร้ายข้ามชาติ ส่งเสริมสิทธิเด็กและสตรี ปกป้องเสรีภาพ และผู้่นับถือศาสนากลุ่มน้อย และลดความทุกข์ยากของผู้คน

๒. นโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สหรัฐฯ ต้องการคงความได้เปรียบของสมดุลอำนาจ โดยร่วมมือใกล้ชิดกับประเทศพันธมิตรและหุ้นส่วน เพื่อขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ ให้กว้างขึ้น และเห็นว่าจีนเป็นคู่แข่งสำคัญ โดยจีนใช้พลังอำนาจทางเศรษฐกิจ และทางทหารในการทำให้ประเทศต่างๆ โน้มเอียงเข้าต่อประเด็นการเมืองและความมั่นคงของจีน โดยพันธมิตรของสหรัฐฯ มีส่วนสำคัญในการต่อต้านภัยคุกคาม ได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รวมทั้งยินดีกับการก้าวเข้ามาเป็นผู้นำของอินเดีย โดยเพิ่มความร่วมมือ ๔ ฝ่ายกับญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย สำหรับฟิลิปปินส์ และไทยยังคงเป็นประเทศพันธมิตรและตลาดที่สำคัญ ส่วนเวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นประเทศหุ้นส่วนที่ขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ โดยสหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญกับ ASEAN และ APEC ในการส่งเสริมการเคารพกฎและเสรีภาพ

สหรัฐฯ จะให้ความเร่งด่วนกับด้านการเมือง โดยเพิ่มความมุ่งมั่นในการสร้างพันธมิตรและหุ้นส่วน และจะขยายความสัมพันธ์กับหุ้นส่วนใหม่ที่มีแนวคิดเหมือนกันในการเคารพ บุรณภาพแห่งดินแดน การค้าที่เป็นธรรมและมีการแลกเปลี่ยนกัน รวมทั้งการเคารพกฎหมาย โดยยังคงยึดมั่นในเสรีภาพในการเดินเรือ และการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ ด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ จะสนับสนุนความร่วมมือในภูมิภาค และมุ่งทำข้อตกลงทางการค้าที่เป็นธรรมและมีการแลกเปลี่ยนในลักษณะทวิภาคีด้านการทหาร สหรัฐฯ ยังคงวางกำลังไว้ในพื้นที่โดยจะทำความสัมพันธ์ทางทหารที่มีมายาวนานเข้มแข็งขึ้น และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางทหารที่เข้มแข็งกับพันธมิตรและหุ้นส่วน เช่น การพัฒนาความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย ด้านการทหาร และการข่าวกับประเทศใน ASEAN เพื่อเผชิญกับภัยคุกคามด้านก่อการร้ายที่เพิ่มขึ้น และจะขยายความร่วมมือทางทหารกับอินเดีย รวมทั้งจะกลับมากระตุ้นความเป็นพันธมิตรกับฟิลิปปินส์และไทย โดยยังคงกระชับความสัมพันธ์หุ้นส่วนกับสิงคโปร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และอื่นๆ ในความร่วมมือทางทะเล

ในส่วนของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ มีการจัดทำ Quadrennial Defense Review (QDR) ทุก ๔ ปี โดยฉบับล่าสุดจัดทำในปี ๕๗ ต่อมาได้ออกกฎหมายเปลี่ยนเป็นการจัดทำ National Defense Strategy ในลักษณะ Top Down ทุก ๔ ปี ครอบคลุมภารกิจเร่งด่วน และการวางแผนใช้และจัดกำลัง, สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ รวมถึงภัยคุกคามที่สำคัญ และที่ต่อเนื่อง ต่อสหรัฐฯ, ขอบข่ายยุทธศาสตร์ที่กำหนดโดยรัฐมนตรีว่าการกลาโหมนอกจากนั้น ในส่วนของกองทัพ มีการจัดทำ National Military Strategy ฉบับล่าสุดปี ๕๘ โดยในปี ๕๙ เป็นการจัดทำฉบับที่ไม่เปิดเผย เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ภัยคุกคาม โอกาส และความท้าทาย, ประเมิน END WAY MEAN ทางทหาร เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์กระทรวงกลาโหม ประเมินความเสี่ยงความสามารถของการรวบรวมกำหนดนโยบายในการพัฒนากำลังรบร่วม

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้านโยบายระดับชาติของไทยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้ใช้เป็นกรอบทิศทางหลักในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพและประสานสอดคล้องกัน โดยมอบหมายให้ส่วนราชการกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนงานโครงการ และงบประมาณดำเนินการตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง และให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายแห่งชาติเป็นหน่วยกำกับติดตามและประเมินผลเพื่อเป็นกรอบด้านความมั่นคงในระยะ ๗ ปี เชื่อมโยงกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔)

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฯ ประกอบด้วย ๑๖ ประเด็นนโยบาย โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ๓ นโยบาย มุ่งการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคงการเสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ๑๓ นโยบาย มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมในทุกระดับ ให้พร้อมเผชิญปัญหาภัยคุกคามต่างๆ ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาความมั่นคงมีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ และเสริมสร้างสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฯ มีจุดหมายคือ การมีเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่นปลอดภัยจากภัยคุกคาม และก่อให้เกิดความเชื่อใจในอาเซียนและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการกำหนดหน่วยรับผิดชอบให้ชัดเจน การขยายเครือข่ายภาคีด้านความมั่นคงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม การบริหารจัดการนโยบายในระดับอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเฉพาะนโยบายความมั่นคงแห่งชาติฯ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่ออนนโยบายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

นโยบายที่ ๔ จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และกระชับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาข้ามพรมแดน อาทิ การลักลอบเข้าเมือง ปัญหาแรงงานข้ามชาติการค้าการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์โรคระบาดและโรคติดต่อร้ายแรง ซึ่งในประเด็นนโยบายนี้แม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเทศสหรัฐฯ แต่เป็นความร่วมมือ

ของไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อาจส่งผลกระทบต่อนโยบายของสหรัฐฯ เช่น ความร่วมมือในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การป้องกันและปราบปรามค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และยาเสพติด เป็นต้น รวมทั้งความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกันบนพื้นฐานการรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับการรักษาความมั่นคงของชาติ

นโยบายที่ ๕ สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

การพัฒนาระบบ กลไก และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายทุกรูปแบบ และอาชญากรรมข้ามชาติในการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะการข่าว และระบบกฎหมายให้มีความเข้มแข็ง ลดปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการก่อการร้ายการป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนการก่อการร้ายใช้พื้นที่ในประเทศไทยเป็นพื้นที่พักพิง ตลอดจนก่อความรุนแรงโดยมุ่งเน้นการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในเขตเมือง รวมทั้งการเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ รวมทั้งกับองค์กรระหว่างประเทศ และภายใต้กรอบอาเซียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติบนพื้นฐานของการกำหนดท่าทีและจุดยืนที่เหมาะสมของไทยในประเด็นการก่อการร้าย

นโยบายที่ ๖ ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ในการเสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการกับภัยคุกคามด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปรามรวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ ความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศ คุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล โดยพัฒนาขีดความสามารถเชิงป้องกันการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคง และเสริมสร้างระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเลการแลกเปลี่ยนด้านการข่าว การสนับสนุนเรือพาณิชย์ของไทยที่แล่นผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยและการป้องกันตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ สนับสนุนประเด็นด้านความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ

การสร้างความสะดวกสบายและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล ในการส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล และสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งจากการแสวงหาประโยชน์ทางทะเลอย่างสันติวิธี มีการจัดระเบียบการบริหารจัดการทางทะเลให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และกำหนดพื้นที่ปกครองทางทะเลเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งพัฒนากฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่นๆ เพื่อให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ทางทะเลและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

นโยบายที่ ๑๐ เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

การป้องกันภัยคุกคามด้านไซเบอร์ และเสริมสร้างความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยบูรณาการการจัดการความมั่นคงทางไซเบอร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนและภาคอื่นๆ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศการเฝ้าระวังและการพัฒนาระบบป้องกันการโจมตีระบบสารสนเทศ การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศ และการพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยในทุกด้านรวมทั้งการพัฒนากฎหมายเพื่อความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับงานสืบสวนและป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ให้สามารถลดอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

นโยบายที่ ๑๔ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

การเสริมสร้างและพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพ และยุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสมทันสมัย มีความพร้อมในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคาม การปฏิบัติการกิจด้านสันติภาพ รวมทั้งการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชาติด้วยการฝึกกำลังจากทุกภาคส่วน และให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพเพื่อการระดมสรรพกำลัง ทหารพราน การป้องกันการขาดแคลนทหารพรานที่จำเป็นในภาวะไม่ปกติ

การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือในทุกระดับกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ บนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศและความมั่นคงให้มีขีดความสามารถในการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ และส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาการทหาร รวมทั้งขยายผลการวิจัยและเสริมสร้างขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารเพื่อการพึ่งพาตนเอง

นโยบายที่ ๑๕ พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานข่าวกรองที่มีคุณภาพและแข็งแกร่งอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ และความเคลื่อนไหวที่สนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติรวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือในประชาคมข่าวกรองทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยข่าวกรองต่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรองอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาบุคลากรและเพิ่มศักยภาพเทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลและองค์กรด้านการข่าว

นโยบายที่ ๑๖ เสริมสร้างคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การเสริมสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาความเข้มแข็งกลไกความร่วมมือระดับต่างๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างกันอย่างสันติ

การส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ และเป็นเครื่องมือสร้างดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ

การสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเชื่อมโยงกันมากขึ้นในประชาคมอาเซียน

การดำเนินการอย่างสมดุลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการที่อาเซียนเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น แต่สามารถรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญไว้ได้

การรักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีจุดยืนและท่าทีที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการแสวงประโยชน์ร่วมของไทยกับประเทศต่างๆ และไม่ให้เกิดอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดของการแข่งขันอิทธิพลหรือการรักษาผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของมหาอำนาจ รวมถึงสนับสนุนการเข้าเป็นภาคีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์และเกียรติภูมิของประเทศ

การเสริมสร้างปัจจัยที่เกื้อหนุนและสร้างสถานะแวดล้อมที่ลดความหวาดระแวงควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความไว้วางใจในการส่งเสริมบทบาทของไทยด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และใช้กลไกทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ให้เอื้อต่อการสร้างดุลยภาพและการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

ความร่วมมือของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สหรัฐฯ กับอาเซียน เริ่มมีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๕๒๐ โดยระยะแรกเน้นความร่วมมือในมิติการเมืองและความมั่นคง ต่อมาได้ขยายความร่วมมือครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ และปัจจุบันได้ครอบคลุมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจการค้า รวมทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีการประชุมผู้นำอาเซียน – สหรัฐฯ (ASEAN – U.S. Leaders' Meeting) เรื่อยมาจนกระทั่งในปี ๕๘ อาเซียนและสหรัฐฯ ได้ประกาศยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) และแต่งตั้งเอกอัครราชทูตประจำอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซียเป็นประเทศแรก รวมทั้งออกแผนปฏิบัติการปี ๕๕ – ๖๑ (Plan of Action to Implement the ASEAN – U.S. Strategic Partnership 2016 - 2020)

๑. ด้านการเมืองและความมั่นคง สหรัฐฯ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการร่วมมือกับอาเซียน ในประเด็นท้าทายต่าง ๆ ได้แก่ ความมั่นคงทางทะเล รวมถึงการประมงผิดกฎหมาย (Illegal, unreported and unregulated fishing:IUU)การก่อการร้ายและแนวคิดสุดโต่งหัวรุนแรง ความมั่นคงด้านสุขภาพ การค้ามนุษย์ การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒. ด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ มีการจัดทำแผนงานความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนกับอาเซียนภายใต้กรอบ ASEAN – U.S. Trade and Investment Framework Agreement (TIFA) เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญเน้นการวางรากฐานสำหรับอาเซียนเพื่อเข้าสู่ความตกลงด้านการค้าที่มีมาตรฐานสูง นอกจากนี้ สหรัฐฯจัดตั้ง Connect Center ที่กรุงจาการ์ตา ภายใต้ข้อริเริ่มโครงการ “ASEAN-U.S. Connect” เพื่อให้เป็นจุดประสานงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนของอาเซียน-สหรัฐฯ และกำหนดให้สิงคโปร์และกรุงเทพฯ เป็น Strategic Location ในเรื่องนี้ โดยการดำเนินงานของ Strategic Location จะอยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ

๓. ด้านสังคมและวัฒนธรรม สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคผ่านความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ อาทิ ทุนการศึกษาฟูลไบรท์ โครงการ Young Southeast Asian Leaders Initiative (YSEALI) นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการและการบรรเทาผลจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการจัดการทรัพยากรน้ำผ่านความร่วมมือในกรอบสหประชาชาติ

๑. การประชุมของสหรัฐฯ – อาเซียน

กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการลงนามในปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration)และจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)ครั้งแรกในปี ๒๕๑๘ณ บาหลี อินโดนีเซีย มีเป้าหมายเพื่อปรึกษาหารือกันในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และสังคม ภายในกลุ่มรัฐสมาชิก พร้อมทั้งกำหนดนโยบายในการดำเนินงานของอาเซียน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาค โดยให้รัฐสมาชิกผลักดันเป็นเจ้าภาพและภายใต้กฎบัตรอาเซียน การตัดสินใจของที่ประชุมจะต้องมีการลงคะแนนเสียงแบบฉันทามติ และในกรณีที่มีการละเมิดกฎบัตรอาเซียนอย่างร้ายแรงหรือเกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกที่ประชุมมีหน้าที่ให้คำตัดสินหรือคำแนะนำ พร้อมทั้งดูแลให้มีการปฏิบัติตามทั้งนี้การประชุมครั้งล่าสุดเป็นครั้งที่ ๓๒ ที่ สิงคโปร์ เมื่อ เม.ย.๖๑

สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับอาเซียนและพยายามเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคนี้ โดยเข้าร่วมการประชุมกับกลุ่มประเทศอาเซียน อาทิ

๑.๑ การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน – สหรัฐฯ ครั้งที่ ๓๐ เมื่อ ๓ พ.ค.๖๐ ณ กรุงวอชิงตัน มีประเด็นสำคัญ คือ ๑. อาเซียนประสงค์ให้เกาหลีเหนือปฏิบัติตามข้อมติที่เกี่ยวข้องของ UNSC และแก้ไขปัญหาผ่านการทางการทูต ขณะที่สหรัฐฯ ต้องการให้กดดันเกาหลีเหนือยุติโครงการนิวเคลียร์ และเรียกร้องให้อาเซียนร่วมกันโค่นล้มเกาหลีเหนือ อาทิ ตัดช่องทางทางการเงิน ห้ามการนำเข้าถ่านหินจากเกาหลีเหนือ และลดระดับความสัมพันธ์ทางการทูต ๒. สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับกฎและกติกาในทะเลจีนใต้ รวมถึงการปฏิบัติตาม Tribunal Ruling และเน้นย้ำเสรีภาพในการเดินเรือและการบิน โดยสหรัฐฯ หวังว่า อาเซียนจะยืนหยัดในหลักการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทะเลจีนใต้ และจะใช้ประโยชน์จากคำตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ๓. สหรัฐฯ ย้ำถึงการลงทุนในอาเซียนที่มากกว่าจีน ญี่ปุ่น และอินเดียรวมกัน จึงประสงค์ให้อาเซียนเพิ่มการค้าการลงทุนในสหรัฐฯ และเน้นย้ำเรื่องการค้าเสรีและเป็นธรรม (Free and Fair Trade)

๑.๒ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน-สหรัฐฯ สมัยพิเศษ เมื่อ ๔ พ.ค.๖๐ ณ กรุงวอชิงตัน มีประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑. สหรัฐฯ และอาเซียนได้ย้ำความสำคัญของการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ระหว่างกัน ในโอกาสครบรอบ ๔๐ ปี ของความสัมพันธ์ ๒. สหรัฐฯ ภายใต้งานนำของประธานาธิบดีทรัมป์ตระหนักว่า อาเซียนเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญ (Essential Partner) ๓. ย้ำความสำคัญของการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีในประเด็นคาบสมุทรเกาหลีและทะเลจีนใต้

๑.๓ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEAN PMC+1) เมื่อ ๖ ส.ค.๖๐ ณ กรุงมะนิลา มีประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑. ตระหนักถึงบทบาทสหรัฐฯ ในการรักษาเสถียรภาพในภูมิภาค และให้ความสำคัญของอาเซียนทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ๒. ความร่วมมือด้านการต่อต้านภัยคุกคามในรูปแบบใหม่และรูปแบบเดิม อาทิ ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย การประมงอย่างยั่งยืน เป็นต้น โดยไทยพร้อมที่จะร่วมมือกับนานาประเทศ ๓. ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนากับสหรัฐฯ ภายใต้งลไกที่มีอยู่ อาทิ ASEAN Connectivity through Trade and Investment (ACTI) ๔. ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ในอาเซียนในโครงการ ASEAN-U.S. Partnership for Good Governance, Equitable and Sustainable Development and Security (PROGRESS)

๑.๔ การประชุมสุดยอดอาเซียน-สหรัฐฯ สมัยพิเศษ ในโอกาสครบรอบ ๔๐ ปี ความสัมพันธ์อาเซียน-สหรัฐฯ เมื่อ พ.ย.๖๐ ณ กรุงมะนิลา มีประเด็นสำคัญ คือ ๑. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาค และประเด็นระหว่างประเทศในลักษณะ Win-Win เช่น วิกฤตการณ์ในคาบสมุทรเกาหลี ปัญหาแนวคิดสุดโต่งการก่อการร้าย ความมั่นคงทางทะเลและทาง

ไซเบอร์ ๒. เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจสำคัญกับอาเซียน โดยไทยพร้อมที่จะส่งเสริมหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับสหรัฐฯ ในด้านการลงทุน การพัฒนาวิสาหกิจ SME และความร่วมมือด้านพลังงาน ๓. สนับสนุนอาเซียนในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การพัฒนา เศรษฐกิจดิจิทัลของอาเซียนจะสร้างโอกาสให้กับทั้งสหรัฐฯ และอาเซียน รวมทั้งเชิญสหรัฐฯ พัฒนาแนวคิดที่จะตั้งศูนย์ไซเบอร์อาเซียน ๔. สร้างความเข้าใจระหว่างประชาชน โดยเฉพาะร่วมมือกันลงทุนเพื่อพัฒนาเยาวชน

๑.๕ การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) เริ่มขึ้นในปี ๒๕๕๔ โดยเป็นการจัดประชุมปีละ ๑ ครั้ง และการประชุม ADMM Plus ซึ่งมีผู้เจรจาเข้าร่วมประชุมอีก ๘ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซีย และสหรัฐฯ เพื่อสร้างสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคผ่านกลไกการหารือและความร่วมมือทางด้านทหารและความมั่นคงก่อให้เกิดความไว้วางใจและสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกัน

ทั้งนี้ การประชุมครั้งล่าสุดครั้งที่ ๑๑ เมื่อ ต.ค.๖๐ ณ ฟิลิปปินส์ มีการหารือในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย กลุ่มแนวคิดรุนแรงแบบสุดขั้ว (Violent Extremism) รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหาร ไทย – สหรัฐอเมริกา

กองทัพไทยกับกองทัพสหรัฐฯ มีความสัมพันธ์ทางทหารกันมายาวนานในฐานะพันธมิตรเก่าแก่ โดยมีความร่วมมือทางทหารดังนี้

๑. การศึกษา

กองทัพสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือทางทหารตามโครงการ IMET, โครงการ FMS และโครงการ CTFP เช่นหลักสูตรเสนาธิการของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นอกจากนี้ สหรัฐฯ เสนอหลักสูตรการฝึกด้าน HADR แก่ไทย และพร้อมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการประสานงานพลเรือน – ทหาร

๒. การฝึก

มีทั้งความร่วมมือแบบทวิภาคี และพหุภาคี เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ และข่าวสารระหว่างกันรวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถด้านยุทธโศปกรณ์ การฝึก และการวิเคราะห์ข่าว โดยมีแผนการฝึกปี ๖๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒-๑ : ตารางการฝึกพร้อม

๑. กองบัญชาการกองทัพไทย		
ลำดับ	ชื่อ/รหัสการฝึก	ห้วงการฝึก/สถานที่ฝึก
๑.	การฝึก Cobra Gold	๒๒ ม.ค. – ๒๓ ก.พ.๖๑ ณ ประเทศไทย
๒.	การฝึก Balance Torch	๕ ก.ค. – ๑๑ ส.ค.๖๑ ณ ประเทศไทย
๓.	การฝึกการสนธิระบบสื่อสารนานาชาติ MCIP	ส.ค.๖๑ /ยังไม่กำหนด
๔.	การฝึกปฏิบัติการทุนระเบิดเพื่อมนุษยธรรม MHA EX	ยังไม่กำหนด
๕.	การฝึก TTX-CWMD	๑๕ – ๒๕ ม.ค.๖๑ ณ ประเทศไทย
๖.	การฝึกแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เฉพาะด้านSubject Matters Expert Exchange:SMEE	๒๓ เม.ย. – ๘ พ.ค.๖๑ณ ประเทศไทย
๗.	การฝึก PP18	เม.ย.๖๑ ณ อินโดฯ/ พ.ค.๖๑ ณ ประเทศไทย
๒. กองทัพบก		
๑.	การฝึก Balance Torch xx-1	ต.ค. - พ.ย.๖๐ ณ ประเทศไทย
๒.	การฝึก Balance Torch xx-2	ก.พ. -มี.ค.๖๑ ณ ประเทศไทย
๓.	การฝึก Cobra Gold	ก.พ.๖๑ ณ ประเทศไทย
๔.	การฝึก Hanuman Guardian xx	ก.ค.๖๑ ณ ประเทศไทย

ตารางที่ ๒-๑ : ตารางการฝึกพร้อม (ต่อ)

๓. กองทัพเรือ		
ลำดับ	ชื่อ/รหัสการฝึก	ห้วงการฝึก/สถานที่ฝึก
๑.	การฝึก Cobra Gold	ส.ค.๖๐ - มี.ค.๖๑/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และบริเวณอ่าวไทย
๒.	การฝึก CARAT	พ.ค. - มิ.ย.๖๑/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
๓.	การฝึก SEACAT	ส.ค. - ก.ย.๖๑/บริเวณทะเลอันดามัน
๔.	การฝึก Flash TORCH	ก.พ. - ก.ย.๖๑/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และบริเวณอ่าวไทย
๕.	การฝึก SEASURVEX	พ.ย.๖๐ - ส.ค.๖๑/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และบริเวณอ่าวไทย
๖.	การฝึก GUARDIAN SEA	เม.ย. - พ.ค.๖๑/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และบริเวณอ่าวไทย
๗.	การฝึก MTWS	ยังไม่กำหนด/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
๘.	การฝึก UNDERSEAL	ม.ค. - ก.พ.๖๑ และ ส.ค. - ก.ย.๖๑/ จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
๙.	การฝึก FUSION TORCH	ยังไม่กำหนด/บริเวณอ่าวไทย
๑๐.	การฝึก LANTERN TORCH	ยังไม่กำหนด/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
๑๑.	การฝึก BALANCE TORCH	ยังไม่กำหนด/จว.ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
๑๒.	การฝึก RIMPAC	ก.ค.๖๑/มลรัฐฮาวาย สหรัฐอเมริกา
๔. กองทัพอากาศ		
๑.	การฝึก Cobra Gold	ก.พ.๖๑ ณ โคราช ลพบุรี และอุตะเกา
๒.	การฝึก BALANCE/TEAK TORCH	เม.ย. - พ.ค.๖๑ ณ บน.๒๓

ที่มา : พล.อ.ต. ธนกร ทรรคนนท์, ๒๕๖๑

๓. การประชุมคณะทำงานทางทหารระหว่างไทย – สหรัฐฯ (Thai – American

Consultations : THAI-TAC)

เพื่อหารือเกี่ยวกับนโยบาย/การวางแผน ความร่วมมือในการฝึกพร้อมและการปฏิบัติทางทหารด้านต่างๆ ในระดับ Working Groups (WG) และระดับ Senior Staff Talks (SST) เป็นการประชุมระดับผู้บังคับบัญชาซึ่งสหรัฐฯ เห็นว่าไทยมีบทบาทสำคัญในการสานความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค โดยมีประเด็นสำคัญ เช่น

๓.๑ การจัดทำแนวทางการฝึก Cobra Gold 6 Years Plan

๓.๒ การส่งกำลังไปร่วมภารกิจสันติภาพของ UN โดยไทยพร้อมจะส่ง กองร้อยทหารช่างไปร่วมในภารกิจ UNMIS

๓.๓ ความร่วมมือด้าน Cyber Security

๓.๔ ความร่วมมือด้าน Counter Terrorism

๔. ด้านการข่าว

มีการประชุมแลกเปลี่ยนข่าวกรองทั้งในระดับผู้บริหาร (APICC) และระดับนักวิเคราะห์ข่าวผ่านระบบ APIIN และมีการจัดทำ MOU ในความร่วมมือด้านข่าวกรองทางทะเล และโครงการ Intelligence Roadmap เป็นความร่วมมือด้านการต่อต้านข่าวกรอง /HUMINT

๕. ด้านกำลังพล

โครงการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ (Defence Institutional Reform Initiative : DIRI) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนากำลังพลและการบริหารจัดการระบบกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ

๖. ด้านการส่งกำลังบำรุง

มีความตกลงว่าด้วยการจัดหาและบริการต่างๆ ระหว่างไทย – สหรัฐฯ (ACSA) ในกรณีเรือของกองทัพเรือไทยเดินทางไปฝึกร่วมกับกองทัพเรือของสหรัฐฯ

๗. ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย

มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างหน่วยงาน

๘. ด้านการแพทย์ทหาร

สหรัฐฯ พร้อมสนับสนุนไทยด้านการแพทย์ทหารผ่านโครงการ AFRIMS และสนับสนุนภารกิจ HA/DR โดยการจัดตั้งศูนย์แพทย์ทหารอาเซียน และเสนอหลักสูตรการแพทย์ด้านต่างๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ SMEE

๕. ด้านการปฏิบัติการที่เน้นระบอบเพื่อมนุษยธรรม

สหรัฐฯ สนับสนุนยุทธวิธีปรองดอง และเปิดอบรมหลักสูตรให้แก่ฝ่ายไทย รวมทั้งขยายความร่วมมือออกไปยังประเทศกัมพูชา และ สปป.ลาว รวมทั้งโครงการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิด (Victim Assistance Program)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

ประภัสสร เทพชาตรี (๒๕๕๔) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลของการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์หลักของสหรัฐฯ ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มี ๓ ประการ ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์การครองความเป็นเจ้า ๒. ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน ๓. ยุทธศาสตร์การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งความสัมพันธ์แบบทวิภาคีสหรัฐฯ ได้สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางทหารกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ ไทย และออสเตรเลีย เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ hub and spoke” ส่วนความสัมพันธ์กับอาเซียนนั้น ยังไม่แน่นอนเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียน – จีน ทั้งนี้ นโยบายไทยต่อยุทธศาสตร์การครองความเป็นเจ้าของสหรัฐฯ นั้น ไทยจะต้องคงความเป็นพันธมิตรและร่วมมือกับสหรัฐฯ ส่วนยุทธศาสตร์การสกัดกั้นและปิดล้อมจีนของสหรัฐฯ นั้น ไทยควรดำเนินนโยบายสายกลางสร้างดุลยภาพ และรักษาระยะห่างอย่างเท่าเทียมกันระหว่างไทย-สหรัฐฯ กับ ไทย-จีน สำหรับยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายนั้น ไทยจะต้องระมัดระวังโดยสร้างสมดุลของนโยบายที่เป็นสายกลางโดยร่วมมือกับสหรัฐฯ แต่ก็ไม่เป็นเป้าของการก่อการร้าย และไม่เป็นศัตรูกับโลกมุสลิม สำหรับนโยบายไทยต่อสหรัฐฯ ในระดับพหุภาคีนั้น คือ การสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในเวทีพหุภาคีต่างๆ โดยเฉพาะอาเซียนซึ่งกำลังเสียดุลยภาพ โดยอิทธิพลของจีนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่อิทธิพลของสหรัฐฯ กำลังลดลง ดังนั้น ไทยควรดึงสหรัฐฯ ให้กลับมาเพิ่มบทบาทในเวทีอาเซียนเพื่อถ่วงดุลจีน ไทยควรผลักดันให้สหรัฐฯ จัดการประชุมสุดยอดกับอาเซียน จัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-สหรัฐฯ รวมทั้งผลักดันให้อาเซียนกับสหรัฐฯ มีความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน

จิระชัย ปั่นกระษิณ (๒๕๕๔) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับบทบาทของสหรัฐอเมริกา ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐบาลนายบารัค โอบามา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษานโยบายและการปรับบทบาทของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับบทบาทของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๓. เสนอแนะทางเลือกด้านนโยบายต่างประเทศ เพื่อให้ไทยสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการปรับบทบาทของสหรัฐฯ ผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายของสหรัฐฯ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ปัจจัยภายในประเทศ ได้แก่ ๑. สถานะเศรษฐกิจถดถอยผลักดันให้หาแหล่งทุนและตลาดสำหรับเศรษฐกิจสหรัฐฯ ๒. แนวความคิดในการกำหนดนโยบายต่างประเทศมีอิทธิพลมาจากแนวคิดของประธานาธิบดีเอง ที่เชื่อในการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนนโยบายและค่านิยมของพรรคเดโมแครต ๓. แรงผลักดันที่จะธำรงรักษาสถานะผู้นำโลกไว้ โดยกอบกู้ภาพลักษณ์ที่ตกต่ำลงจากการมุ่งทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย แต่เพียงฝ่ายเดียว ส่วนปัจจัยภายนอกประเทศ ได้แก่ ๑. สถานะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปท่ามกลางการเติบโตของอิทธิพลจีน อินเดีย และเกาหลีใต้ และศักยภาพของประเทศที่มีแผนการชัดเจนขึ้นในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ๒. ความจำเป็นที่จะต้องกลับมาแสวงหาพันธมิตรเดิมในภูมิภาคเพื่อช่วยรักษาผลประโยชน์และแบ่งเบาภาระในการรับมือกับจีน ๓. การเติบโตและศักยภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสำคัญทั้งด้านยุทธศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์และด้านเศรษฐกิจ ที่สามารถต่อยอดและเกื้อกูลผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสถาปัตยกรรมของภูมิภาค นอกจากนั้น สิ่งที่ทำนายของสหรัฐฯ คือ ๑. ข้อจำกัดหรือปัญหาภายในของสหรัฐฯ เอง ๒. ความไว้วางใจของประเทศในภูมิภาคที่ใกล้ชิดและผูกพันด้านผลประโยชน์กับมหาอำนาจในภูมิภาคมากกว่า ๓. ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมืองของมหาอำนาจในภูมิภาค

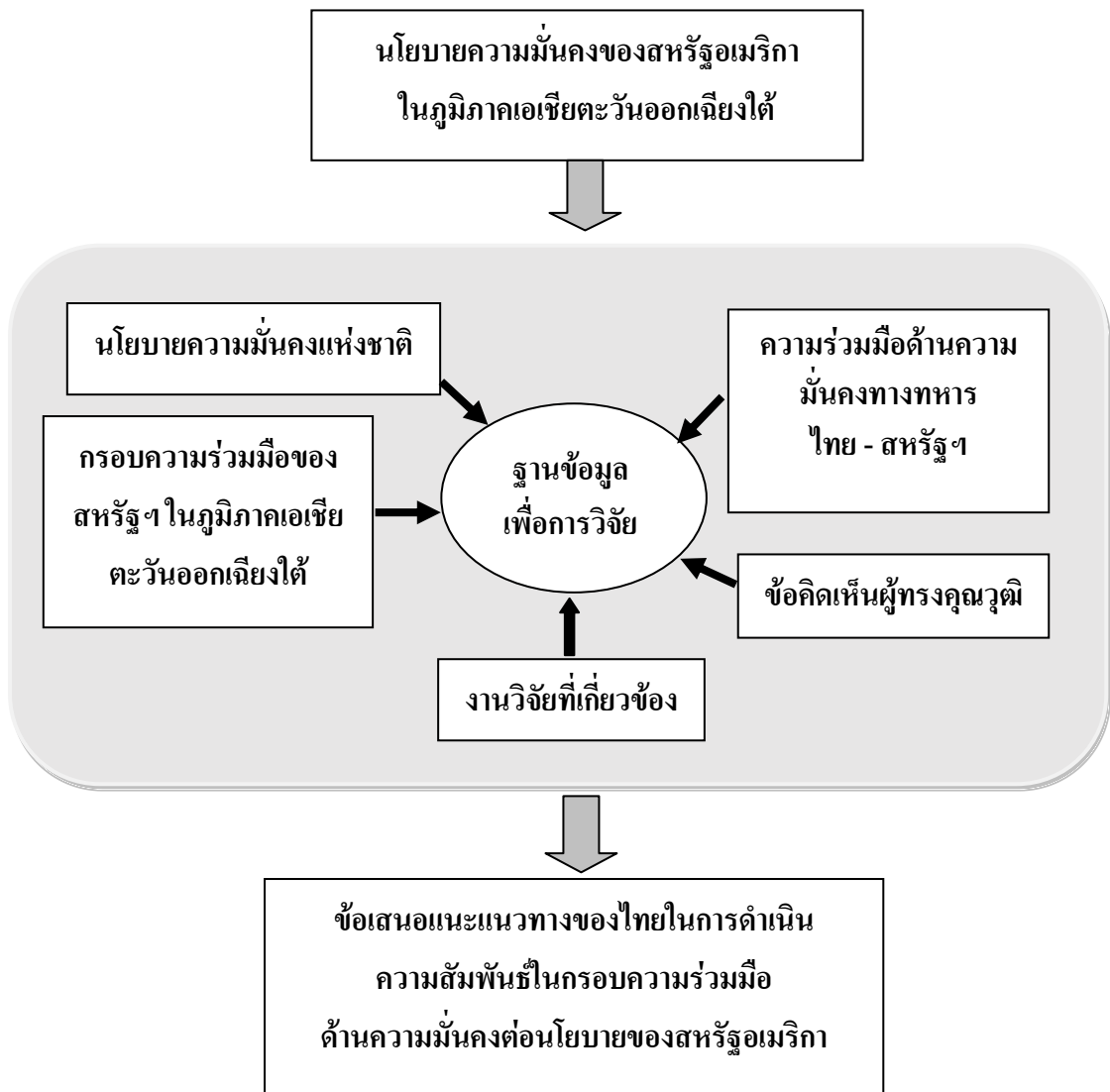
กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากทฤษฎีระบบ(Systems Theory)ของมอร์ตัน เอ. แคลปแลน (Morton A. Kaplan) มีความเห็นว่า ปัจจัยแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจและองค์กรระหว่างประเทศล้วนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ทฤษฎีระบบมีหลักการว่า ระบบโลก (Global System) ระบบภูมิภาค (Regional System) จะมีอิทธิพลต่อระบบภายใน (Internal System) ของแต่ละประเทศไม่มากนัก โดยกำหนดตัวแบบ International System จำนวน ๖ ตัวแบบ บนพื้นฐานของกรอบแนวคิดของ Morton Kaplan ซึ่งเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสามารถนำมาวิเคราะห์เป็นระบบสากล ได้ดังนี้

- ๑. The Balance of Power System
- ๒. The Loose Bi-polar System
- ๓. The Tight Bi-polar System
- ๔. The Universal System
- ๕. The Hierarchical System
- ๖. The Unit Veto System.

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่ค้นคว้าได้จากเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากสิ่งเหล่านี้มาประมวลเพื่อจัดทำเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๒-๑ : กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากกรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเป็นเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และออกแบบสัมภาษณ์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักวิชาซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติและความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างสหรัฐฯ กับอาเซียน และไทยความเหมาะสมของเนื้อหาที่ครอบคลุมที่มีอยู่ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติงานหรือศึกษา ณ ประเทศสหรัฐฯ เพื่อนำข้อคิดเห็นมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ แล้วนำมากำหนดแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรายงานผลด้วยการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) สรุปเป็นประเด็นการวิจัย

๑. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๔. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
๕. การวิเคราะห์ข้อมูล
๖. บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
๗. การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การจัดระเบียบข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การแสดงข้อมูลอยู่ในรูปแบบการพรรณนา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษานโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๒. ศึกษานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
๓. ศึกษากรอบความร่วมมือของสหรัฐฯ กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๔. ศึกษาความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหาร ไทย – สหรัฐฯ
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๖. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติงานหรือศึกษา ณ ประเทศสหรัฐฯ

๗. วิเคราะห์ผลที่ได้จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์
๘. เสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๙. สรุป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยการบันทึกข้อมูลและการจดบันทึก และหรือบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง
๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑. การศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
๒. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างจากนั้นจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากทั้ง 2 แหล่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
 - ๑.๑ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
 - ๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)
 ๒. ข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเช่นกันจากนั้นจึงเป็นการสรุปแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมี ๒ วิธี คือ ๑. การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ๒. การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

ใช้การสรุปประเด็นต่างๆ โดยนำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมาเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุป

ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การสัมภาษณ์ข้อคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติงานหรือศึกษา ณ ประเทศสหรัฐฯ จำนวน ๕ ท่าน มีรายชื่อดังนี้

๑. พลโท ณฑลพล บุญงาม

ตำแหน่ง เจ้ากรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ๑. ผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี

๒. รองผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี

๑.๑ ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ

๑.๑.๑ สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือพันธมิตร/หุ้นส่วนในการเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางเรือ การบังคับใช้กฎหมาย ช่วยปรับปรุงขีดความสามารถในการลาดตระเวน

ข้อเสนอแนะ เป็นการแสวงหาความร่วมมือของสหรัฐฯ และประเทศในภูมิภาค ซึ่งถือเป็นเรื่องดีที่ไทยน่าจะได้รับประโยชน์ แต่อาจกระทบต่อบทบาทของจีน

๑.๑.๒ สหรัฐฯ สร้างหลักประกันว่ากองทัพจะสามารถทำงานร่วมกับพันธมิตรและหุ้นส่วนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ ไทยอาจได้รับประโยชน์ทั้งการสนับสนุนในเรื่อง Hardware and Software ที่สำคัญคือ สหรัฐฯ จะสนับสนุนให้นายทหารชั้นยศประทวนของกองทัพประเทศใน Indo Pacific ถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๑.๑.๓ สหรัฐฯ เสริมสร้างการบังคับใช้ Rule of Law ส่งเสริม Civil Society และบริหารอย่างโปร่งใส โดยจะส่งเสริมหลักการเหล่านี้ผ่านทางการศึกษา และการฝึก เพื่อให้มีการเรียนรู้ระหว่างกันทั่วทั้งภูมิภาค

ข้อเสนอแนะ เป็นสิ่งที่ดีในการเรียนรู้แนวคิดและการทำงานของฝ่ายสหรัฐฯ ในการจัดการกับปัญหาที่สหรัฐฯ มองว่าท้าทายต่อความมั่นคง

๑.๑.๔ สหรัฐฯ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้เป็นแกนนำการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อไทยในการเรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีของสหรัฐฯ

๑.๒ ด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๑.๒.๑ การศึกษา ไทยพยายามผลักดันเรื่องให้สหรัฐฯ สนับสนุนหลักสูตรทางทหารให้กับกำลังพลของกองทัพไทยให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิม

ข้อเสนอแนะ ไทยควรเดินหน้าสู่การเลือกตั้งตาม Roadmap เพื่อให้ทุนการศึกษากลับมาเช่นเดิม

๑.๒.๒ การฝึก สหรัฐฯ ขยายขอบเขตการฝึกกับกองทัพไทยในทุกๆ มิติ

ข้อเสนอแนะ ไทยควรส่งเสริมความร่วมมือในด้านนี้ให้มากขึ้น จะทำให้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากฝ่ายสหรัฐฯ

๑.๒.๓ การข่าว สหรัฐฯ ขยายความร่วมมือด้านการข่าวกับกองทัพไทยในทุกๆ มิติ

ข้อเสนอแนะ เป็นความร่วมมือที่มีประโยชน์อย่างมากในการเสริมสร้างความเข้าใจและไว้วางใจกัน ควรส่งเสริมความร่วมมือกับสหรัฐฯ ให้มากขึ้น

๑.๒.๔ ความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น การประชุมระดับต่างๆ ด้านกำลังพล ด้านส่งกำลังบำรุง การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม และการแลกเปลี่ยนการเยือน

ข้อเสนอแนะ ไทยควรส่งเสริมความร่วมมือให้มากขึ้น จะทำให้ได้รับประโยชน์และการเรียนรู้จากฝ่ายสหรัฐฯ

๑.๓ แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย ต่อนโยบายของสหรัฐฯ

๑.๓.๑ ให้ความสำคัญกับการดำรงความเป็นพันธมิตรด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ กระชับความสัมพันธ์และส่งเสริมความร่วมมือกับกองทัพสหรัฐฯ ต่อไป บนพื้นฐานของการมีผลประโยชน์ร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน และไว้วางใจ

๑.๓.๒ ไทยอาจต้องเตรียมพร้อมกับการปฏิสัมพันธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ Indo Pacific ที่สหรัฐฯ เน้นใน ๔ เรื่อง คือ Rules Based Oder, Navigation, Economic และ External Coalition

ข้อเสนอแนะ ไทยอาจต้องให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ บนพื้นฐานของการต้องลงจุดยืนของไทยที่ต้องอิงกับอาเซียนและจุดยืนของไทยเอง

๑.๓.๓ ไทยอาจต้องรักษาผลการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ กระชับความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีกับมหาอำนาจทุกฝ่าย เพื่อมิให้กระทบต่อความสัมพันธ์กับฝ่ายใดๆ ซึ่งรวมถึงจีน

๒. พลตรี นที วงศ์อิศเรศ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ๑. รองผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี สหรัฐฯ

๒. สำเร็จการศึกษาจาก The United States Military Academy (West Point) สหรัฐฯ

๒.๑ ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ

๒.๑.๑ สหรัฐฯ ใช้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นฐานส่งกำลังบำรุงให้กับกำลังรบของสหรัฐฯ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ปัญหาในทะเลจีนใต้ และคาบสมุทรเกาหลี

๒.๑.๒ สหรัฐฯ ใช้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการสกัดกั้นอาวุธทำลายล้างสูงหรือส่วนประกอบต่างๆ และการก่อการร้าย รวมทั้งการกระทำที่ผิดกฎหมายในทะเล

๒.๑.๓ สหรัฐฯ พยายามใช้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการสกัดกั้นอิทธิพลของจีนที่อาจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ

๒.๒ ด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๒.๒.๑ ไทย - สหรัฐฯ มีโครงการฝึกร่วม Cobra Gold ที่จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ปัจจุบันขยายขอบเขตเป็นการฝึกร่วมนานาชาติที่ไทย - สหรัฐฯ เป็นเจ้าภาพร่วมและปรับปรุงแนวทางการฝึกอบรมให้ตอบสนองความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๒.๒.๒ การปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ

๒.๒.๓ การบรรเทาสาธารณภัย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ HADR

๒.๓ แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐฯ

๒.๓.๑ ไทยควรดำเนินนโยบายสายกลาง รักษาระยะห่างอย่างเท่าเทียมระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างไทย - สหรัฐฯ กับความสัมพันธ์ ไทย - จีน

๒.๓.๒ สร้างคุณภาพแห่งอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม ไทย - สหรัฐฯ ควรจะมีผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ Win - Win Game

๒.๓.๓ ไทยควรให้สหรัฐฯ กลับเข้ามามีบทบาท โดยเฉพาะทางการทูตและเศรษฐกิจในเวทีอาเซียน เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน เนื่องจากอาเซียนกำลังเสียคุณภาพในภูมิภาคจากอิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

๓. พลตรี ธีรวัจน์ สบายรูป

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิทยาศาสตร์กรมข้าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
ตำแหน่งสำคัญ ที่ปรึกษาทางทหารประจำคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทย ประจำ
สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก

๓.๑ ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ

๓.๑.๑ นโยบายของสหรัฐฯ โดยพื้นฐานแล้วจะยึดเอาประโยชน์ของชาติเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ยึดถือนโยบาย “America First” ของประธานาธิบดีทรัมป์ ดังนั้น ในทำนองเดียวกันนโยบายของสหรัฐฯ ที่มีต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากอดีตจนปัจจุบันมีเคยเปลี่ยนแปลงไป ยังคงพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีให้ดำรงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชาติพันธมิตรเก่าแก่ยาวนานดังเช่นประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และขยายไปสู่ชาติอื่นๆ ที่เคยเป็นคู่แข่งในอดีตเช่น ลาว เขมร และเวียดนาม ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งอิทธิพลของตน ท่ามกลางการขยายเขตอิทธิพลของจีน

๓.๑.๒ แม้ว่าสหรัฐฯ จะใช้กรอบความร่วมมือต่างๆ ดำเนินการกับประเทศในภูมิภาคที่อาจมุ่งเพื่อการจัดการปัญหาด้านความมั่นคง เช่น การก่อการร้าย ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ยาเสพติด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ใดๆ ก็ดี สหรัฐยังคงมุ่งเน้นไปสู่ความต้องการให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มพันธมิตรเพื่อต่อต้านอิทธิพลของจีน โดยเฉพาะจากกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ที่น้ำจะยังคงยึดเหนี่ยวยาวนานและมีประเทศคู่พิพาทจำนวนมาก ซึ่งการที่จีนได้สร้างเกาะเทียมและสนามบินในพื้นที่ดังกล่าวยิ่งนับเป็นภัยคุกคามต่ออิทธิพลของสหรัฐฯ

๓.๑.๓ สหรัฐฯ เป็นประเทศหนึ่งที่ใช้งบประมาณด้านกลาโหมมากที่สุด โดยเพิ่มความแข็งแกร่งด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และกำลังทหาร เพื่อใช้สำหรับรับมือกับภัยคุกคามจากจีน และรัสเซีย และแข่งขันกันเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค โดยในปี ๖๒ ได้ตั้งงบประมาณไว้ที่ ๖๘๖,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และจะเพิ่มกำลังทหารอีก ๒๕,๐๐๐ คน ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แน่นอน

๓.๒ ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๓.๒.๑ สหรัฐฯ แสวงหาโอกาสสำหรับความร่วมมือกับประเทศพันธมิตรบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ เป็นหลัก โดยใช้การหารือด้านความมั่นคงผ่านการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน และกลุ่มเจรจา ADMM Plus และการประชุมในระดับรองลงมา เช่น THAI TAC เป็นต้น

๓.๒.๒ การฝึก มีการฝึกร่วมกันในหลายระดับทุกเหล่าทัพ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ และพัฒนายุทธวิธีระหว่างกัน อาทิ การฝึก Cobra Gold เป็นต้น

๓.๒.๓ การศึกษา กองทัพสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือกองทัพไทยในด้านศึกษา โดยให้ทุนกับนายทหารไทยทุกระดับ ไปศึกษาหลักสูตรทางทหาร หรือ Professional Military Education (PME) ณ ประเทศสหรัฐฯ เพื่อพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาชีพและศึกษายุทธวิธี เทคโนโลยีใหม่ๆ

๓.๓ แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย ต่อนโยบายของสหรัฐฯ

๓.๓.๑ ไทยควรพัฒนาความร่วมมือกับสหรัฐฯ ต่อไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในด้านความมั่นคงในทุกมิติ อาทิ การต่อต้านการก่อการร้าย การป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ความมั่นคงทางทะเล การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การรักษาสันติภาพ การปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างกัน

๓.๓.๒ ไทยควรสร้างดุลยภาพในภูมิภาค โดยการส่งเสริมให้อาเซียนดำรงความสัมพันธ์และความร่วมมือกับสหรัฐฯต่อไป แต่จะต้องสามารถดำรงสมดุลย์ของความสัมพันธ์ที่มีกับจีนที่ขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างต่อเนื่องในภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ตกเป็น “เหยื่อ” ของความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง

๓.๓.๓ ไทยและอาเซียนควรสนับสนุนการระงับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ โดยสันติวิธี โดยให้ทุกฝ่ายเคารพในหลักกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS และร่วมมือกันจัดทำ Code of Conduct

๔. พันเอก ออกรบ อมรัชกุล

ตำแหน่ง รองเลขานุการ กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ที่ปรึกษาทางทหาร ประจำคณะผู้แทนถาวรไทย ประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก

๔.๑ ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ

ปัจจุบัน สหรัฐฯถูกท้าทายอำนาจจากจีนและรัสเซีย โดยเฉพาะจีน ซึ่งถือเป็นชาติมหาอำนาจที่มีที่ตั้งประเทศอยู่ใกล้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุด ทำให้สหรัฐฯ ต้องพยายามที่จะใกล้ชิดกับภูมิภาคนี้อย่างแน่นแฟ้นทั้งในด้านการทูตและด้านเศรษฐกิจแข่งกับจีน

ข้อเสนอแนะ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ มีทั้งสนับสนุนและต่อต้านอิทธิพลของสหรัฐฯ ดังนั้น สหรัฐฯ จึงจำเป็นต้องดำเนินการผ่านกิจกรรมทางการทูตและด้านเศรษฐกิจอย่างรัดกุม ซึ่งการดำเนินการในปัจจุบันภายใต้การบริหารของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ดูเหมือนจะไม่ค่อยเป็นไปได้ในแนวทางนั้นสักเท่าไร

๔.๒ ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกานั้นมีความแน่นแฟ้นมาตั้งแต่ช่วงแรกเริ่มจากยุคสงครามเย็น ความร่วมมือในสงครามเกาหลี สงครามเวียดนามระหว่างทหารไทยกับทหารสหรัฐฯ อยู่ในเกณฑ์ดีมากเสมอมาจนถึงปัจจุบัน

๔.๑ แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย ต่อนโยบายของสหรัฐฯ

ปัจจุบันกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีนเริ่มขยายบทบาทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมาก กองทัพไทยก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธจีนได้เช่นกัน นโยบายความร่วมมือระหว่างไทย สหรัฐฯ และจีน จึงต้องพิถีพิถัน และละเอียดรอบคอบ เพื่อที่จะถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐฯ และจีน ได้อย่างเหมาะสม

๕. พันเอก พิสิทธิ์ ลิขิตสุภิต

ตำแหน่ง นายทหารปฏิบัติการประจำกรมส่งกำลังบำรุงทหาร กองทัพบก

ตำแหน่งสำคัญ ๑. ผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี สหรัฐฯ

๒. นายทหารจัดหาประจำสำนักงานผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซีสหรัฐฯ

๕.๑ ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ

๕.๑.๑ การประชุม ADMM plus เป็นกรอบความร่วมมือในระดับรัฐมนตรี กลาโหมอาเซียน รวมถึงมิตรประเทศอื่นๆ อีก ๘ ประเทศ โดยที่ผ่านมามีการฝึกร่วมกัน เช่น ด้าน Humanitarian Mine Action & Peace Keeping, Military Medicine และ Humanitarian Assistance เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ความร่วมมือของ ADMM plus มีข้อดีคือ ประเทศในกลุ่ม Plus เป็นประเทศคู่แข่งด้านความมั่นคง ซึ่งเวที ADMM Plus ถือเป็นเวทีร่วมในการแสดงออก ด้านความมั่นคงร่วมกันได้

๕.๑.๒ Southeast Asia Maritime Security Initiative เป็นความพยายามของสหรัฐฯ ในการส่งเสริมศักยภาพความรู้ทางทะเล Maritime Awareness เพื่อให้รับรู้ถึงการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน และมีการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคใต้มีน้ำหนักมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ โครงการเป็นความช่วยเหลือของสหรัฐฯ โดยประเทศไทย ได้รับประโยชน์จากการให้ทุนการศึกษา การร่วมสัมมนาทางวิชาการ ส่วนด้านยุทธโธปกรณ์ที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดจากสถานการณ์ทางการเมือง

๕.๑.๓ Indo-Asia Pacific Stability Initiative เป็นความริเริ่มของสหรัฐฯ ในการสร้างความเข้าใจให้กับประเทศในภูมิภาคว่า สหรัฐฯ ยังให้ความสำคัญ โดยเป็นงบประมาณ เพื่อส่งเสริมการฝึก การส่งทหารและทรัพยากรทางเรือมาประจำการในภูมิภาค รวมถึงการสร้าง สิ่งปลูกสร้างให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ จะเห็นว่าสหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับ Force Posture ซึ่งไทยจะต้องพยายามหาประโยชน์จากการผลักดันดังกล่าว แต่ต้องไม่มากเกินไปจนเกิดความขัดแย้ง กับจีน

๕.๒ ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๕.๒.๑ ด้านการฝึก ไทยกับสหรัฐฯ มีการฝึกร่วม/ผสมนานาชาติ เช่น Cobra Gold มีการฝึกแบบทวิภาคี เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ไทยควรหาประโยชน์จากการพัฒนารูปแบบการฝึก ให้สมจริง เพราะสหรัฐฯ ถือว่าเป็นประเทศที่มีประสบการณ์การรบ มีการพัฒนาหลักนิยมและ ยุทธวิธีที่ทันสมัย

๕.๒.๒ การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง ถือเป็นกลไก ที่สร้างความไว้วางใจ และส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในระดับรองลงมา และเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศเห็นความแน่นแฟ้นระหว่างความสัมพันธ์ ไทย – สหรัฐฯ

ข้อเสนอแนะ ประเทศควรมีการวางยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ โดยเน้น ประเด็นที่ฝ่ายไทยจะได้ประโยชน์ มีมุมมองและแนวทางให้ระดับต่างๆ นำไปปฏิบัติได้

๕.๒.๓ ด้านการศึกษา ไทยส่งนักเรียนนายร้อยไปศึกษาที่สหรัฐฯ และส่ง นายทหารไปศึกษาไปศึกษาหลักสูตรทางทหารในระดับต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่สหรัฐฯ สนับสนุนงบประมาณ โดยสหรัฐฯ จะส่งนายทหารมาศึกษาที่โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ การศึกษาในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ที่เราควรมีแผน ชัดเจน อาจมีงบประมาณสนับสนุนให้และควรส่งกำลังพลไปศึกษาในหลักสูตรทางด้านยุทธศาสตร์ ระดับสูงมากขึ้น

๕.๓ แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทย ต่อนโยบายของสหรัฐฯ

๕.๓.๑ สหรัฐฯ พยายามผลักดันประเทศในภูมิภาคให้รวมตัวมีความร่วมมือกัน โดยเน้นเครือข่ายด้านความมั่นคง ซึ่งใน Joint Vision 2012 มีการระบุว่า จะสนับสนุนในการเป็นผู้นำ ในภูมิภาค

ข้อเสนอแนะ ไทยควรมีเรื่องหลักๆ ที่จะส่งเสริมให้เป็นแกนนำในภูมิภาคโดยใช้ศักยภาพที่มี เช่น การส่งกำลังบำรุง (Logistic Hub) และการแพทย์ทหาร เป็นต้น

๕.๓.๒ การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางทหารของมิตรประเทศโดยส่งเสริมให้มีการใช้งาน และส่งกำลังร่วมกันได้

ข้อเสนอแนะ ควรพิจารณาเลือกการจัดหาจากค่ายต่างๆ ในประเภทยุทธโศปกรณ์ เช่น อากาศยาน ยานรบ เพื่อให้เกิดการจัดหาในลักษณะที่มีปริมาณสูง

๕.๓.๓ สหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตยโดยเฉพาะในทางการเมือง ส่วนการทหารจะพยายามดำรงความสัมพันธ์ภายใต้กรอบการเมือง ซึ่งเป็นช่องทางในการสร้างความสัมพันธ์ทางทหารของสหรัฐฯ กับประเทศที่มีปัญหาการเมือง และสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ไทยควรดำรงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเป็นจุดเชื่อมที่ดีให้กับสหรัฐฯ เพื่อยกระดับความสำคัญของไทยในภูมิภาคและเวทีนานาชาติ

การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบความเที่ยงตรงของคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจะใช้วิธีการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (Anastasi, 1982) ให้ความหมายว่าเป็นการตรวจสอบอย่างเป็นระบบในเนื้อหาแบบทดสอบที่กำหนดว่าครอบคลุมตัวอย่างของขอบเขตพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดหรือไม่ ผู้ศึกษาได้กำหนดคำถามเป็น 3 ส่วนดังแสดงในตารางที่ ๓-๑ โดยทำการทดสอบเองและผลที่ได้รับ คือคำถามได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งทำให้คำถามที่ใช้สัมภาษณ์มีความเที่ยงตรง (Validity)

ตารางที่ ๓-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

วัตถุประสงค์การวิจัย	กิจกรรม	คำสัมภาษณ์
๑. ศึกษานโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑. ความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น ส่งกำลังบำรุง, สกัดกั้นอาวุธ ทำลายล้างสูง ๒. การประชุมเวทีอาเซียน ๓. การประชุมระหว่างกองทัพ	๑. ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ
๒. ศึกษาความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ	๑. การแลกเปลี่ยนการเยือน ๒. ความช่วยเหลือด้านการศึกษา ๓. การฝึกซ้อม ๔. การปฏิบัติการกิจสันติภาพ ๕. การบรรเทาภัยพิบัติ ๖. การปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อนมนุษยธรรม	๒. ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ
๓. เสนอแนะแนวทางของไทยในการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางทหาร ๒. การดำรงความสัมพันธ์ในกรอบการเมืองและความมั่นคง ๓. ความร่วมมือด้านความมั่นคง ๔. ฯลฯ	๓. แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคง

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารนโยบาย ความร่วมมือและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ
๔ ด้าน ได้แก่

๑.๑.๑ ปกป้องประชาชน ดินแดน และวิถีชีวิตของชาวอเมริกัน

๑.๑.๒ สนับสนุนความรุ่งเรืองของประชาชนสหรัฐฯ

๑.๑.๓ การดำรงสันติภาพ

๑.๑.๔ การขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ

นโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกพบว่า สหรัฐฯ ต้องการคงความได้เปรียบของสมดุลอำนาจ ในภูมิภาคนี้โดยความร่วมมือกับประเทศพันธมิตร ได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เพื่อขยายอิทธิพลของตนให้กว้างขึ้น โดยมีจีนเป็นคู่แข่งที่พยายามใช้พลังอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจ และทางทหารที่เพิ่มมากขึ้นและเห็นว่า เกาหลีเหนือยังคงเป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐฯ และในภูมิภาค โดยเฉพาะต้องการให้ดินแดนเกาหลีปลอดอาวุธนิวเคลียร์

สำหรับนโยบายต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สหรัฐฯ ยังคงเห็นว่าไทยและฟิลิปปินส์เป็นพันธมิตรที่สำคัญ รวมทั้งขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับเวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยใช้เวทีการประชุม ASEAN และ APEC ในการผลักดันนโยบายของตน

ด้านการเมือง : สหรัฐฯ มุ่งมั่นในการสร้างพันธมิตร และขยายความสัมพันธ์กับพันธมิตรใหม่ที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันที่เคารพอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน การค้าที่เป็นธรรม และมีการแลกเปลี่ยนกัน รวมทั้งการเคารพกฎหมาย โดยยึดมั่นในเสรีภาพการเดินเรือ และการแก้ปัญหาความขัดแย้งของอาณาเขตทางทะเลโดยสันติตามกฎหมายระหว่างประเทศและจะทำงานร่วมกับพันธมิตรเพื่อให้บรรลุการประนอมข้อพิพาทที่สมบูรณ อีกทั้งทำให้ดินแดนเกาหลีปลอดนิวเคลียร์

ด้านเศรษฐกิจ : สหรัฐฯ จะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในระดับภูมิภาคเพื่อรักษาสภาพทะเลที่ปลอดโปร่งและเปิดกว้างแนวปฏิบัติด้านการจัดหาเงินทุนอย่างโปร่งใส การค้าที่ไม่จำกัด และการยุติข้อพิพาทโดยสันติ รวมทั้งทำตามข้อตกลงการค้าแบบทวิภาคีบนพื้นฐานที่เป็นธรรม แสวงหาการเข้าถึงการส่งออกร่วมมือกับพันธมิตรเพื่อสร้างเครือข่ายตลาดเสรีเสริมสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนสนับสนุนประเทศคู่ค้าที่เปราะบางในภูมิภาคหมู่เกาะแปซิฟิกเพื่อลดความเสี่ยงต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ด้านการทหาร : สหรัฐฯ จะยังคงวางกำลังไว้ในพื้นที่ โดยจะทำให้ความสัมพันธ์ทางทหารที่มีมายาวนานเข้มแข็งขึ้น และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางทหารที่เข้มแข็งกับพันธมิตรและหุ้นส่วน เช่น การพัฒนาความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย ด้านการทหารและการข่าวกับประเทศใน ASEAN เพื่อเผชิญกับภัยคุกคามด้านก่อการร้ายที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น และจะคงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับไต้หวัน โดยยังยึดหลักจีนเดียว และจะขยายความร่วมมือทางทหารกับอินเดีย รวมทั้งกลับมากระตุ้นความเป็นพันธมิตรกับฟิลิปปินส์และไทย โดยยังคงกระชับความสัมพันธ์หุ้นส่วนกับสิงคโปร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และอื่นๆ ในความร่วมมือทางทะเล

๑.๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญคือ การเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ๓ นโยบาย มุ่งการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคงการเสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามต่างๆ เตรียมพร้อมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาความมั่นคงมีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศและเสริมสร้างสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายคือการมีเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่น ปลอดภัยจากภัยคุกคาม และก่อเกิดความเชื่อใจในอาเซียนและประชาคมโลก ซึ่งใน **นโยบายที่ ๔** หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และกระชับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาแรงงานข้ามชาติการก่อการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ำมนุษย์โรคระบาดและโรคติดต่อร้ายแรง ซึ่งนโยบายนี้เป็นความร่วมมือของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ เช่น ความร่วมมือในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การป้องกันและปราบปรามค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ำมนุษย์และ

ยาเสพติด **นโยบายที่ ๕** การพัฒนากลไก และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติการป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มสนับสนุนการก่อการร้ายใช้พื้นที่ในไทยเป็นพื้นที่พักพิงหรือก่อความรุนแรงรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศ และภายใต้กรอบอาเซียน บนพื้นฐานของการกำหนดทำที่และจุดยืนที่เหมาะสมของไทยในประเด็นการก่อการร้าย

นโยบายที่ ๖ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ในการจัดการกับภัยคุกคามด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปรามและส่งเสริมความสัมพันธ์ ความไว้วางใจและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ คุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเลส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล และสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งมีมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธีมีการจัดระเบียบการบริหารจัดการทางทะเลให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมเนียม

นโยบายที่ ๑๐ เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์ โดยบูรณาการการจัดการความมั่นคงทางไซเบอร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาระบบป้องกันการโจมตีระบบสารสนเทศ ปกป้องโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศ และพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัย รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง **นโยบายที่ ๑๔** เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศโดยพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างและยุทธศาสตร์ที่ทันสมัย มีความพร้อมในการป้องกันประเทศ การปฏิบัติการกิจสันติภาพการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับกองทัพมิตรประเทศ และกลุ่มอาเซียน บนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร เพื่อการพึ่งพาตนเอง **นโยบายที่ ๑๕** พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ ทั้งภัยคุกคามต่อความมั่นคงและความเคลื่อนไหวที่สนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือในประชาคมข่าวกรองทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถระบบงานข่าวกรองโดยพัฒนาบุคลากรและเพิ่มศักยภาพของเทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลและองค์กรข่าว **นโยบายที่ ๑๖** เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน โดยพัฒนาโลกความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความร่วมมืออย่างสันติ รวมทั้งสนับสนุนให้สมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นทางการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าการร้ายรูปแบบใหม่ส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ และเป็นเครื่องมือสร้างดุลยภาพระหว่างไทยกับมหาอำนาจ

นอกจากนั้น ไทยควรรักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีท่าทีที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการแสวงหาประโยชน์ร่วมของไทยกับประเทศต่างๆ และไม่ตกอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดของการแข่งขันอิทธิพลหรือผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของมหาอำนาจ

รวมถึงสนับสนุนการเข้าเป็นภาคีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์และเกียรติภูมิของประเทศ

๑.๓ กรอบความร่วมมือของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สหรัฐฯ กับอาเซียน เริ่มมีความร่วมมือครอบคลุมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจการค้า ด้านสังคมและวัฒนธรรม มาตั้งแต่ปี ๒๐ มีการประชุมผู้นำอาเซียน – สหรัฐฯ (ASEAN – U.S. Leaders’ Meeting) โดยยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) และออกแผนปฏิบัติการ (Plan of Action to Implement the ASEAN – U.S. Strategic Partnership 2016 - 2020)

๑.๓.๑ ด้านการเมืองและความมั่นคง สหรัฐฯ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการร่วมมือกับอาเซียนในประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความมั่นคงทางทะเลรวมถึงการประมงผิดกฎหมาย (Illegal, unreported and unregulated fishing : IUU) การก่อการร้ายและแนวคิดสุดโต่งหัวรุนแรง ความมั่นคงด้านสุขภาพ การค้ามนุษย์ การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๒ ด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ จัดทำแผนงานความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนกับอาเซียนภายใต้กรอบ ASEAN – U.S. Trade and Investment Framework Agreement (TIFA) เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการวางรากฐานเพื่อเข้าสู่ความตกลงด้านการค้าที่มีมาตรฐานสูง รวมทั้งจัดตั้ง Connect Center ณ กรุงจาการ์ตา ภายใต้ชื่อริเริ่มโครงการ ASEAN-U.S. Connect เพื่อให้เป็นจุดประสานงานด้านธุรกิจ พลังงาน นวัตกรรม และนโยบายระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนของอาเซียนและสหรัฐฯ อีกทั้งกำหนดให้สิงคโปร์และกรุงเทพฯ เป็น Strategic Location โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ

๑.๓.๓ ด้านสังคมและวัฒนธรรม สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคผ่านความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ เช่น ทูตพลูโบรท์ โครงการ YSEALI รวมทั้งให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบรรเทาภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรน้ำผ่านความร่วมมือในกรอบสหประชาชาติ

การประชุมของสหรัฐฯ – อาเซียน

กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) เพื่อหารือความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และสังคม พร้อมทั้งกำหนดแนวทางของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาในภูมิภาค ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้เห็นความสำคัญของอาเซียน โดยมีการเข้าร่วมการประชุมกับอาเซียน ดังนี้

๑. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน - สหรัฐฯ ครั้งที่ ๓๐ เมื่อ ๓ พ.ค.๖๐ ณ กรุงวอชิงตันมีประเด็นสำคัญ คือ ๑. สหรัฐฯ ต้องการกดดันเกาหลีเหนือยุติโครงการนิวเคลียร์ และเรียกร้องให้อาเซียนร่วมกันโดดเดี่ยวเกาหลีเหนือ โดยการปฏิบัติตามข้อมติ UNSC และลดระดับความสัมพันธ์ทางการทูต ๒. สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับกฎและกติกาในทะเลจีนใต้ และเน้นย้ำเสรีภาพในการเดินเรือและการบิน โดยใช้ประโยชน์จากคำตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการ ขณะที่อาเซียนต้องการเสริมสร้างความไว้วางใจผ่านการปฏิบัติตาม DOC และจัดทำ COC ๓.สหรัฐฯ ย้ำถึงการลงทุนในอาเซียน

๒. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน-สหรัฐฯ สมัยพิเศษ เมื่อวันที่ ๔ พ.ค.๖๐ ณ กรุงวอชิงตัน มีประเด็นสำคัญ คือ ๑. ย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ และเร่งขับเคลื่อนความร่วมมือกันในทุกมิติ ๒. สหรัฐฯ ย้ำว่าอาเซียนเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญ และเอเชียแปซิฟิกมีความสำคัญกับสหรัฐฯ (Top Priority) ๓. ย้ำความสำคัญของการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีในคาบสมุทรเกาหลีและทะเลจีนใต้

๓. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEANPMC+1) เมื่อ ๖ ส.ค.๖๐ ณ กรุงมะนิลา มีประเด็นสำคัญ คือ ๑. บทบาทสหรัฐฯ ในการรักษาเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค และย้ำความสำคัญของอาเซียนทางการเมืองและเศรษฐกิจสำหรับสหรัฐฯ ๒. สนับสนุนความร่วมมือด้านการต่อต้านภัยคุกคามในรูปแบบใหม่และแบบเดิม อาทิ ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย การประมงอย่างยั่งยืน ๓. ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ

๔. การประชุมสุดยอดอาเซียน-สหรัฐฯ สมัยพิเศษเมื่อ พ.ย.๖๐ ณ กรุงมะนิลา มีประเด็นสำคัญ คือ ๑. สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคในลักษณะ Win-Win เช่น ปัญหาการก่อการร้ายความมั่นคงทางทะเลและไซเบอร์ ๒. เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจสำคัญกับอาเซียน ๓. สนับสนุนอาเซียนในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของอาเซียน

๕. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน-สหรัฐฯ ครั้งที่ ๓๑ เมื่อ เม.ย.๖๑ ณ มาเลเซีย มีประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑. สหรัฐฯ สนับสนุนอาเซียนในการต่อต้านการก่อการร้าย การค้ามนุษย์ การค้าสัตว์ป่า และการใช้อาวุธเคมี ความร่วมมือด้านนวัตกรรม เศรษฐกิจดิจิทัล และการศึกษาผ่านศูนย์ ASEAN Connect ๒. เน้นความสำคัญของเสรีภาพการเดินเรือและการบินผ่าน การเคารพในหลักกฎหมาย UNCLOS และระงับข้อพิพาทโดยสันติ ๓. ขอให้ทุกฝ่ายร่วมกันกดดันเกาหลีเหนือ ๔. ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเล

การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) ครั้งล่าสุดเป็นครั้งที่
๑๑ เมื่อ ค.ศ.๖๐ ณ ฟิลิปปินส์ มีการหารือในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การก่อการร้าย (Terrorism) กลุ่มแนวคิดรุนแรงแบบสุดขั้ว (Violent Extremism) และปฏิสัมพันธ์ทางทะเลกับประเทศคู่เจรจา (ADMM Plus) นอกจากนี้การประชุมรัฐมนตรีว่า การกลาโหมอาเซียน - สหรัฐฯ อย่างไม่เป็นทางการ มีสาระสำคัญ คือ การยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ โดยสหรัฐฯ ให้ความสำคัญ ต่อคุณภาพความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรม เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

ส่วนการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus) ครั้งที่ ๔ เมื่อ ค.ศ.๖๐ เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการทหาร การเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศคู่เจรจา โดยมีคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ในกรอบการประชุม ADMM-Plus ซึ่งรัฐมนตรีกลาโหมไทยเสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และรูปแบบใหม่ให้รอบครอบครบถ้วนในทุกมิติและยั่งยืน และเน้นการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติภาพ และความเจริญในภูมิภาคร่วมกัน

๑.๔ ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

กองทัพไทยกับกองทัพสหรัฐฯ มีความสัมพันธ์ทางทหารกันมายาวนาน ในฐานะพันธมิตรเก่าแก่ โดยมีความร่วมมือทางทหารดังนี้

๑.๔.๑ การศึกษาสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือทางทหารตามโครงการ IMET (ชะลอการสนับสนุนทุน), โครงการ FMS และโครงการ CTFP เช่นหลักสูตรเสนาธิการของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นอกจากนี้ สหรัฐฯ เสนอหลักสูตรการฝึกด้าน HADR แก่ไทย และพร้อมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการประสานงานพลเรือน – ทหาร

๑.๔.๒ การฝึกพร้อม เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และข่าวสาร รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถด้านยุทธโศปกรณ์ ครุฝึก และการวิเคราะห์ข่าว

๑.๔.๓ การประชุมคณะทำงานทางทหารระหว่างไทย – สหรัฐฯ (THAI-TAC) สหรัฐฯ เห็นว่าไทยมีบทบาทสำคัญในการสานความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค โดยมีความร่วมมือที่สำคัญ เช่น การฝึก Cobra Gold, Cyber Security และ Counter Terrorism รวมทั้ง การส่งกำลังไปร่วมภารกิจสันติภาพของ UN โดยไทยพร้อมส่งกองร้อยทหารช่างไปร่วมในภารกิจ UNMIS

๑.๔.๔ ด้านการข่าว มีการประชุมแลกเปลี่ยนข่าวกรองทั้งในระดับผู้บริหาร (APICC) และระดับนักวิเคราะห์ข่าวผ่านระบบ APIIN และมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมในความร่วมมือด้านข่าวกรองทางทะเลรวมทั้งโครงการ Intelligence Roadmap ซึ่งเป็นความร่วมมือด้านการต่อต้านข่าวกรอง/HUMINT

๑.๔.๕ ด้านกำลังพล โครงการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ (Defence Institutional Reform Initiative : DIRI) ของ กพ.ทหาร เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนากำลังพลและการบริหารจัดการระบบกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ

๑.๔.๖ ด้านการส่งกำลังบำรุง มีความตกลงว่าด้วยการจัดหาและบริการต่างๆ ระหว่างไทย – สหรัฐฯ (ACSA) ในกรณีเรือของกองทัพเรือไทยเดินทางไปฝึกร่วมกับกองทัพเรือของสหรัฐฯ

๑.๔.๗ ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างหน่วยงาน

๑.๔.๘ ด้านการแพทย์ทหาร สหรัฐฯ พร้อมสนับสนุนไทยด้านการแพทย์ทหารผ่านโครงการ AFRIMS รวมทั้งสนับสนุนภารกิจ HA/DR โดยการจัดตั้งศูนย์แพทย์ทหารอาเซียนและสนับสนุนศึกษาหลักสูตรการแพทย์ด้านต่างๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ SMEE

๑.๔.๙ ด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม สหรัฐฯ สนับสนุนยุทธโศปกรณ์ และเปิดอบรมหลักสูตรให้แก่ฝ่ายไทยรวมทั้งขยายความร่วมมือไปยังกัมพูชา และ สปป.ลาว และโครงการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิด (Victim Assistance Program)

๑.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๑ ประภัสสร เทพชาตรี (๒๕๕๔) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” มีข้อค้นพบดังนี้

๑.๕.๑.๑ สหรัฐฯ พยายามสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางทหารกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับอาเซียนยังไม่แน่นอนเท่าที่ควรเมื่อเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียน – จีน

๑.๕.๑.๒ ไทยต้องคงความเป็นพันธมิตรและร่วมมือกับสหรัฐฯ และดำเนินนโยบายสายกลาง สร้างดุลยภาพ และรักษาระยะห่างอย่างเท่าเทียมกันระหว่างไทย – สหรัฐฯ กับไทย – จีน

๑.๕.๑.๓ ไทยต้องระมัดระวังโดยสร้างสมดุลของนโยบายที่เป็นสายกลาง โดยร่วมมือกับสหรัฐฯ แต่ก็ไม่ใช่เป้าหมายของการก่อการร้าย

๑.๕.๑.๔ นโยบายไทยต่อสหรัฐฯ คือ การสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอาเซียนซึ่งอิทธิพลของสหรัฐฯ กำลังลดลง จึงควรดึงสหรัฐฯ ให้เพิ่มบทบาทในเวทีอาเซียนเพื่อถ่วงดุลจีน

๑.๕.๑.๕ ไทยควรผลักดันให้สหรัฐฯ จัดการประชุมสุดยอดกับอาเซียน จัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน - สหรัฐฯ รวมทั้งผลักดันให้อาเซียนกับสหรัฐฯ เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน

๑.๕.๒ จิระชัย ปั่นกระษิณ (๒๕๕๔) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐบาลนายบารัค โอบามา” มีข้อค้นพบดังนี้

๑.๕.๒.๑ สภาวะเศรษฐกิจถดถอยผลักดันให้หาแหล่งทุนและตลาดสำหรับเศรษฐกิจสหรัฐฯ

๑.๕.๒.๒ การกำหนดนโยบายต่างประเทศมีอิทธิพลจากแนวคิดของประธานาธิบดี และนโยบาย/ค่านิยมของพรรคเดโมแครต

๑.๕.๒.๓ แรงผลักดันที่จะธำรงรักษาสถานะผู้นำโลกไว้ โดยกอบกู้ภาพลักษณ์ที่ตกต่ำลงจากการมุ่งทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายแต่เพียงฝ่ายเดียว

๑.๕.๒.๔ สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปท่ามกลางการเติบโตของอิทธิพลจีน อินเดีย และเกาหลีใต้ และแผนการรวมตัวของประชาคมอาเซียน

๑.๕.๒.๕ สหรัฐฯ จำเป็นจะต้องกลับมาแสวงหาพันธมิตรเดิมในภูมิภาค เพื่อช่วยรักษาผลประโยชน์และแบ่งเบาภาระในการรับมือกับจีน

๑.๕.๒.๖ การเติบโตและศักยภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญทั้งด้านยุทธศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ และด้านเศรษฐกิจ ที่สามารถเกี่ยวเนื่องผลประโยชน์ของสหรัฐฯ

๑.๕.๒.๗ สิ่งท้าทาย คือ ปัญหาภายในของสหรัฐฯ เอง, ความไว้วางใจของประเทศในภูมิภาคและข้อผูกพันด้านผลประโยชน์, ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมืองของมหาอำนาจในภูมิภาค

๒. วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติงานหรือศึกษา ณ ประเทศสหรัฐฯ โดยตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่านมีรายชื่อดังนี้

๒.๑ พลโท ณฑรรพ บุญงาม

ตำแหน่ง เจ้ากรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ๑. ผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี

๒. รองผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี

๒.๒ พลตรี นที วงศ์อิศเรศ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรอง กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ๑. รองผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี สหรัฐฯ

๒. สำเร็จการศึกษาจาก The United States Military Academy

(West Point) สหรัฐฯ

๒.๓ พลตรี ณีรัฐติ สบายรูป

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ที่ปรึกษาทางทหารประจำคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทย ประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก

๒.๔ พันเอก ออกรบ อเมริกกุล

ตำแหน่ง รองเลขานุการ กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งสำคัญ ที่ปรึกษาทางทหาร ประจำคณะผู้แทนถาวรไทย ประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก

๒.๕ พันเอก พิสิษฐ์ ลิขิตสุภิน

ตำแหน่ง นายทหารปฏิบัติการประจำกรมส่งกำลังบำรุงทหาร กองทัพบก

ตำแหน่งสำคัญ ๑. ผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/วอชิงตัน ดีซี สหรัฐฯ

๒. นายทหารจัดหาประจำสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารไทย/วอชิงตัน ดีซี สหรัฐฯ

ตารางที่ ๔-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
๑.๑ สหรัฐฯ ยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก นโยบายไม่เปลี่ยนแปลง และพยายามรักษา ความสัมพันธ์อันดีให้กับชาติพันธมิตรเก่าแก่ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	
๑.๒ สหรัฐฯ มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการให้เกิดการ รวมตัวกันของกลุ่มพันธมิตรเพื่อต่อต้านจีน โดยเฉพาะกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้	

ตารางที่ ๔-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

๑. ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
<p>๑.๓ สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือพันธมิตรในการเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางเรือ การบังคับใช้กฎหมาย ช่วยปรับปรุงขีดความสามารถการลาดตระเวน</p>	
<p>๑.๔ สหรัฐฯ สร้างหลักประกันว่ากองทัพจะสามารถทำงานร่วมกับพันธมิตรและหุ้นส่วนได้ดี</p>	<p>- แสวงหาความร่วมมือของสหรัฐฯ และประเทศในภูมิภาค ซึ่งไทยน่าจะได้รับประโยชน์ แต่กระทบต่อบทบาทของจีน</p>
<p>๑.๕ สหรัฐฯ เป็นประเทศหนึ่งที่ใช้งบประมาณด้านกลาโหมมากที่สุด โดยเพิ่มความแข็งแกร่งด้านอาวุธ ยุทธโศปกรณ์และกำลังทหารเพื่อรับมือกับภัยคุกคามจากจีน และรัสเซีย</p>	<p>- ไทยอาจได้รับประโยชน์ทั้งการสนับสนุนในเรื่อง Hardware and Software โดยเฉพาะนายทหารชั้นประทวนของประเทศใน Indo Pacific ได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง</p>
<p>๑.๖ สหรัฐฯ เสริมสร้าง Rule of Law ส่งเสริม Civil Society และบริหารอย่างโปร่งใส โดยผ่านทางการศึกษา และการฝึก เพื่อให้มีการเรียนรู้ระหว่างกันทั้งภูมิภาค</p>	<p>- เป็นสิ่งที่ดีในการเรียนรู้แนวคิดและการทำงานของสหรัฐฯ ในการจัดการกับปัญหาที่สหรัฐฯ มองว่าทำร้ายต่อความมั่นคง</p>
<p>๑.๗ สหรัฐฯ ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนให้เป็นแกนนำการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน</p>	<p>- น่าจะเป็นประโยชน์ต่อไทยในการเรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีของสหรัฐฯ</p>
<p>๑.๘ สหรัฐฯ ใช้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นฐานส่งกำลังบำรุงให้กำลังรบสหรัฐฯ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้การสกัดกั้นอาวุธทำลายล้างสูง การก่อการร้าย การกระทำผิดกฎหมายในทะเล รวมทั้งการสกัดกั้นอิทธิพลของจีน</p>	

ตารางที่ ๔-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

๑. ข้อคิดเห็นต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
๑.๕ สหรัฐฯ ส่งเสริม Southeast Asia Maritime Security Initiative เพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ทางทะเล เพื่อให้รับรู้ถึงการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน และมีการรวมกลุ่มประเทศในภูมิภาคให้มึ้นน้ำหนักมากขึ้น	- ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือของสหรัฐฯ ในการให้ทุนการศึกษา การสัมมนาทางวิชาการ ส่วนด้านยุทธศาสตร์ที่ผ่านมายังมีข้อจำกัด
๑.๑๐ สหรัฐฯ ริเริ่ม Indo-Asia Pacific Stability Initiative เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประเทศในภูมิภาคว่ายังให้ความสำคัญโดยส่งเสริมการฝึกการส่งทหารและทรัพยากรทางเรือมาประจำการในภูมิภาค รวมถึงสิ่งปลูกสร้าง	- สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับ Force Posture ซึ่งไทยจะต้องหาประโยชน์จากการผลักดันดังกล่าว แต่ต้องไม่มากเกินไปจนเกิดความขัดแย้งกับจีน
๒. ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
๒.๑ สหรัฐฯ แสวงหาโอกาสโดยใช้การหารือด้านความมั่นคงผ่านการประชุม รมว.กท. อาเซียน ADMM Plus และ THAI TAC มีการฝึกร่วมกัน เช่น HMA&PK, MM และ HA	- มีข้อดีคือ ประเทศในกลุ่ม plus เป็นคู่แข่งด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นเวทีในการแสดงออกด้านความมั่นคงร่วมกัน
๒.๒ การศึกษา	
๒.๒.๑ สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือกองทัพไทย โดยให้ทุนกับนายทหารไทยไปศึกษาหลักสูตรทางทหาร หรือ Professional Military Education (PME)	- ผลักดันให้สหรัฐฯ สนับสนุนหลักสูตรทางทหารให้กับกองทัพไทยให้กลับมาเหมือนเดิม โดยเดินหน้าสู่การเลือกตั้งตาม Roadmap
๒.๒.๒ ไทยส่งนักเรียนนายร้อยไปศึกษาที่สหรัฐฯ และส่งนายทหารไปศึกษาหลักสูตรทางทหารในระดับต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่สหรัฐฯ สนับสนุนงบประมาณ โดยสหรัฐฯ จะส่งนายทหารมาศึกษาที่โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพด้วยเช่นกัน	- การศึกษาในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ที่เราควรมีแผนชัดเจน อาจมีงบประมาณสนับสนุนให้และควรส่งกำลังพลไปศึกษาในหลักสูตรทางด้านยุทธศาสตร์ระดับสูงมากขึ้น

ตารางที่ ๔-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

๒. ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
<p>๒.๓ การฝึก</p> <p>๒.๓.๑ สหรัฐฯ ขยายขอบเขตการฝึกกับกองทัพไทยในทุกๆ มิติ</p> <p>๒.๓.๒ ไทยกับสหรัฐฯ มีการฝึกร่วม/ผสม เช่น Cobra Gold และปรับปรุงแนวทางการฝึกให้ตอบสนองความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน</p> <p>๒.๓.๓ การฝึกแบบทวิภาคี การต่อต้านการก่อการร้าย</p> <p>๒.๔ การข่าว</p> <p>๒.๔.๑ สหรัฐฯ ขยายความร่วมมือด้านการข่าวกับกองทัพไทยในทุกๆ มิติ</p> <p>๒.๕ ความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น การประชุมฯ ด้านกำลังพล ด้านส่งกำลังบำรุง การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการทุนระเบิดเพื่อมนุษยธรรม</p> <p>๒.๖ การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เป็นกลไกที่สร้างความไว้วางใจ และส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในระดับรอง และแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น</p> <p>๒.๗ การบรรเทาสาธารณภัย ภัยพิบัติ HADR</p>	<p>- ไทยควรส่งเสริมความร่วมมือในด้านนี้ให้มากขึ้น จะทำให้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากฝ่ายสหรัฐฯ</p> <p>- ไทยควรหาประโยชน์จากการพัฒนารูปแบบการฝึกให้สมจริง เพราะสหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีประสบการณ์การรบ มีการพัฒนาหลักนิยมและยุทธวิธีที่ทันสมัย</p> <p>- เป็นประโยชน์อย่างมากในการเสริมสร้างความเข้าใจและไว้วางใจกัน</p> <p>- ไทยควรส่งเสริมความร่วมมือให้มากขึ้น จะทำให้ได้รับประโยชน์และการเรียนรู้จากฝ่ายสหรัฐฯ</p> <p>- ควรมีการวางยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ โดยเน้นประเด็นที่ฝ่ายไทยจะได้ประโยชน์ มีแนวทางให้ระดับต่างๆ นำไปปฏิบัติ</p>

ตารางที่ ๔-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

๓. แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
๓.๑ ให้ความสำคัญกับการเป็นพันธมิตรด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ ต่อไป	- ยกระดับความสัมพันธ์และส่งเสริมความร่วมมือกับกองทัพสหรัฐฯ บนพื้นฐานของการมีผลประโยชน์ร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน
๓.๒ ไทยอาจต้องเตรียมพร้อมกับการปฏิสัมพันธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ Indo Pacific ที่สหรัฐฯ เน้น ๔ เรื่อง คือ Rules Based Order, Navigation, Economic และ External Coalition ข้อเสนอแนะ	- ไทยอาจต้องให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ บนพื้นฐานของการต้องคงจุดยืนของไทยที่ต้องอิงกับอาเซียนและจุดยืนของไทยเอง
๓.๓ ไทยอาจต้องรักษาดุลการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทุกฝ่ายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยดำเนินนโยบายสายกลาง รักษาระยะห่างอย่างเท่าเทียมระหว่างไทย – สหรัฐฯ กับ ไทย – จีน	- ยกระดับความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีกับมหาอำนาจทุกฝ่าย เพื่อมิให้กระทบต่อความสัมพันธ์กับฝ่ายใดๆ ซึ่งรวมถึงจีน
๓.๔ ส่งเสริมให้อาเซียนดำรงความสัมพันธ์และความร่วมมือกับสหรัฐฯ แต่ต้องสามารถดำรงสมดุลของความสัมพันธ์ที่มีกับจีนที่ขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างต่อเนื่องในภูมิภาค	
๓.๕ ไทยควรให้สหรัฐฯ กลับเข้ามามีบทบาทในเวทีอาเซียนโดยเฉพาะทางการทูตและเศรษฐกิจ เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน รวมทั้งไทย – สหรัฐฯ ควรจะมีผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ Win – Win	- ไทยควรมีเรื่องหลักๆ ที่จะส่งเสริมให้เป็นแกนนำในภูมิภาคโดยใช้ศักยภาพที่มี เช่น การส่งกำลังบำรุง (Logistic Hub) และการแพทย์ทหาร เป็นต้น
๓.๖ สหรัฐฯ พยายามผลักดันประเทศในภูมิภาคให้รวมตัวมีความร่วมมือกัน โดยเน้นเครือข่ายด้านความมั่นคง	- ควรพิจารณาเลือกการจัดการหายุทธโศปกรณ์จากค่ายต่างๆ เช่น อากาศยาน ยานรบ เพื่อให้การจัดการในลักษณะที่มีปริมาณสูง

ตารางที่ ๔-๑ : คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

๓. แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
<p>๓.๗ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางทหารของมิตรประเทศโดยส่งเสริมให้มีการส่งกำลังบำรุงร่วมกันได้</p> <p>๓.๘ ไทยและอาเซียนควรสนับสนุนการระงับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้โดยสันติวิธี โดยให้ทุกฝ่ายเคารพในหลักกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS และร่วมมือกันจัดทำ Code of Conduct</p> <p>๓.๘ สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตย ส่วนการทหารจะพยายามดำรงความสัมพันธ์ภายใต้กรอบทางการเมือง ซึ่งเป็นช่องว่างในการสร้างความสัมพันธ์ทางทหารของสหรัฐฯ กับประเทศที่มีปัญหาการเมือง และสิทธิมนุษยชน เป็นต้น</p>	

ที่มา : พล.อ.ต. ชนกร ทรยศนนท์, ๒๕๖๑

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วตรวจสอบความซ้ำซ้อนของผลที่ได้ และนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกัน ทั้งวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัย คือ

๑. ทำให้ทราบถึงนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. ทำให้ทราบถึงความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

๓. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิจัยใน ๒ หัวข้อ ได้แก่ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุป

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น ๔ หัวข้อ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งเป็น ๓ ประการ ได้แก่

๑.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๑.๒ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

๑.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

๒.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาเฉพาะพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย

๒.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๖๐ ถึง ๓๑ พ.ค. ๖๑

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ กับอาเซียน และไทย รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติงานหรือศึกษา ณ ประเทศ

สหรัฐฯ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ แล้วกำหนดแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยรายงานผลด้วยการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) สรุปประเด็นการวิจัย

๔. ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และตรวจสอบความซ้ำซ้อนแล้วนำมาพิจารณาเปรียบเทียบจากเอกสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปผลการวิจัยดังนี้

๔.๑ นโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เนื่องจากสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปท่ามกลางการเติบโตของอิทธิพลจีน อินเดีย และการเจริญเติบโตของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียน จึงมีความสำคัญทั้งด้านยุทธศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ และด้านเศรษฐกิจที่สามารถเกื้อกูลผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ ต้องการคงความได้เปรียบของสมดุลอำนาจในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยการร่วมมือกับประเทศพันธมิตรเพื่อขยายอิทธิพลของตนให้กว้างขึ้น โดยมีจีนเป็นคู่แข่งอันดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับอาเซียนยังไม่แน่นอนเท่าที่ควรเมื่อเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับจีนสหรัฐฯ จึงจำเป็นจะต้องแสวงหาพันธมิตรเดิมในภูมิภาคเพื่อช่วยรักษาผลประโยชน์และแบ่งเบาภาระในการรับมือกับจีน โดยพยายามสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางทหารกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สหรัฐฯ ยังคงเห็นว่าไทยเป็นพันธมิตรที่สำคัญ และขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาคโดยใช้เวทีการประชุม ASEAN และ APEC ในการผลักดันนโยบายของตนซึ่งสหรัฐฯ กับอาเซียน เริ่มมีความร่วมมือครอบคลุมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจการค้า สังคมและวัฒนธรรม มาตั้งแต่ปี ๒๐ มีการประชุมผู้นำอาเซียน – สหรัฐฯ (ASEAN-U.S. Leaders' Meeting) โดยยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) และออกแผนปฏิบัติการปี ๕๕ – ๖๓ (Plan of Action to Implement the ASEAN – U.S. Strategic Partnership 2016 - 2020) รวมทั้งใช้เวทีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus) พัฒนาความร่วมมือด้านการทหารและเป็นกลไกในการผลักดันนโยบายของสหรัฐฯ โดยมีการฝึกต่างๆ ร่วมกัน อาทิ Humanitarian Mine Action & Peace Keeping, Military Medicine และ Humanitarian Assistance

ด้านการเมืองและความมั่นคง สหรัฐฯ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการร่วมมือกับอาเซียนในประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความมั่นคงทางทะเลรวมถึงการประมงผิดกฎหมาย (Illegal, unreported and unregulated fishing: IUU) การก่อการร้ายและแนวคิดสุดโต่งหัวรุนแรง ความมั่นคงด้านสุขภาพ การค้ามนุษย์ การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

การบรรเทาภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรน้ำ ส่วนนโยบายด้านการทหารสหรัฐฯ จะยังคงวางกำลังไว้ในพื้นที่โดยใช้ความสัมพันธ์ทางทหารที่มีมายาวนาน และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางทหารที่เข้มแข็งกับพันธมิตร เช่น การพัฒนาความร่วมมือทางทหารและการข่าวกับประเทศอาเซียน เพื่อเผชิญกับภัยคุกคามด้านก่อการร้ายที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งกลับมากระตุ้นความเป็นพันธมิตรกับไทย และกระชับความสัมพันธ์กับประเทศอาเซียนในความร่วมมือในการต่อต้านภัยคุกคามทั้งรูปแบบใหม่และแบบเดิม อาทิ ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย ความมั่นคงทางทะเลและการประมงอย่างยั่งยืน

ส่วนข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ นั้น สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับกฎและกติกาในทะเลจีนใต้ และเน้นย้ำเสรีภาพในการเดินเรือและการบิน โดยใช้ประโยชน์จากคำตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการ และให้ความช่วยเหลือพันธมิตรในการเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางเรือ การบังคับใช้กฎหมาย ช่วยปรับปรุงขีดความสามารถการลาดตระเวน เพื่อสร้างหลักประกันว่ากองทัพจะสามารถทำงานร่วมกับพันธมิตรและหุ้นส่วนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของอาเซียนที่ต้องการเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจผ่านการปฏิบัติตาม DOC และจัดทำ Code of Conduct เน้นความสำคัญของเสรีภาพการเดินเรือและบินผ่าน การเคารพในหลักกฎหมาย UNCLOS และระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีใดก็ตาม สหรัฐฯ ได้ใช้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นฐานส่งกำลังบำรุงให้กำลังรบของสหรัฐฯ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และสกัดกั้นอิทธิพลของจีนรวมถึงการสกัดกั้นอาวุธทำลายล้างสูง การก่อการร้าย และการกระทำผิดกฎหมายในทะเล

สิ่งที่ทำร้ายของสหรัฐฯ คือ ข้อจำกัดและปัญหาภายในของสหรัฐฯ เอง, ความไว้เนื้อเชื่อใจของประเทศในภูมิภาคนี้และข้อผูกพันด้านผลประโยชน์, ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมืองของมหาอำนาจในภูมิภาค

๔.๒ กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

ความร่วมมือด้านการทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ นั้นมีมายาวนานซึ่งสหรัฐฯ ให้ความสำคัญต่อคุณภาพความมั่นคง และความเป็นพันธมิตรทางทหาร โดยการสนับสนุนความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ผ่านการศึกษาและการฝึก เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกัน รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับ ทั้งนี้กองทัพไทยและกองทัพสหรัฐฯ จัดตั้งคณะทำงานทางทหาร (THAI-TAC) ร่วมกัน เพื่อประชุมหารือในประเด็นต่างๆ เช่น ด้านการข่าว ด้านกำลังพล ด้านการส่งกำลังบำรุง ด้านการต่อต้านการก่อการร้ายด้านการแพทย์ทหาร ด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิด เพื่อมนุษยธรรม รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ เป็นต้น

๔.๒.๑ การศึกษา กองทัพสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือกองทัพไทยในด้านศึกษา โดยให้ทุนกับนายทหารในระดับต่างๆ เดินทางไปศึกษาหลักสูตรทางทหาร หรือ Professional Military Education (PME) ณ ประเทศสหรัฐฯ เพื่อพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ความชำนาญในสายวิชาชีพ และศึกษายุทธวิธี เทคโนโลยีใหม่ๆ อาทิ โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนเสนาธิการของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพ และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นต้น แม้ว่าปัจจุบันอยู่ระหว่างการระงับทุนในบางหลักสูตรเนื่องจากเหตุผลทางการเมืองของไทย

๔.๒.๒ การฝึก ไทย – สหรัฐฯ มีการฝึกร่วมกันในหลายระดับทั้งพหุภาคี และทวิภาคี เพื่อกระชับความสัมพันธ์และพัฒนายุทธวิธีระหว่างกัน อาทิ การฝึก Cobra Gold, Balance/Teak Torch, MCIP, MHA EX, TTX – CWMD, SMEE, CARAT, SEACAT, UNDERSEAL, การฝึกต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

๔.๒.๓ การข่าว ไทย-สหรัฐฯ ขยายความร่วมมือด้านการข่าวในการประชุม แลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างกัน

๔.๒.๔ การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เป็นกลไกที่สร้างความไว้วางใจ และส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในระดับรอง และแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น

๔.๓ เสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔.๓.๑ ให้ความสำคัญกับการเป็นพันธมิตรด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ ต่อไป โดยสร้างความสัมพันธ์อันดีสร้างความไว้วางใจบนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน โดยพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติ อาทิ การต่อต้านการก่อการร้าย การป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การปฏิบัติภารกิจเพื่อสันติภาพ การปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างกัน

๔.๓.๒ สร้างคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยผลักดันให้อาเซียนกับสหรัฐฯ เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และมีความร่วมมือระหว่างกัน แต่ไม่ให้ตกอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดของการแข่งขันอิทธิพลกับจีน รักษาระยะห่างอย่างเท่าเทียมกันระหว่างไทย – สหรัฐฯ กับ ไทย – จีนและควรแสวงประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ Win – Win

๔.๓.๓ สนับสนุนการระงับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้โดยสันติวิธี โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เคารพในหลักกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS และเร่งจัดทำ Code of Conduct (CoC)

๔.๓.๔ เสนอแนวคิดเชิงป้องกันและคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล โดยมีความร่วมมือกับสหรัฐฯ ในการพัฒนาศักยภาพความมั่นคงทางทะเลเพื่อจัดการกับภัยคุกคามต่างๆ รวมทั้งการรักษาสิ่งแวดล้อม

๔.๓.๕ ป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มสนับสนุนการก่อการร้ายใช้พื้นที่ในไทยเป็นพื้นที่พักพิงหรือก่อความรุนแรงบนพื้นฐานของการกำหนดจุดยืนที่เหมาะสม

๔.๓.๖ พยายามผลักดันให้สหรัฐฯ สนับสนุนหลักสูตรทางทหารให้กับกำลังพลของกองทัพไทยให้กลับมามีอยู่ในสภาพเดิม และให้กองทัพสหรัฐฯ ส่งนายทหารมาศึกษาหลักสูตรต่างๆ ของกองทัพไทยด้วยเช่นกัน

๔.๓.๗ ไทยอาจต้องเตรียมพร้อมกับการปฏิสัมพันธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ Indo Pacific ของสหรัฐฯ คือ Rules Based Order, Navigation, Economic และ External Coalition

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ ส่วนราชการ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคง และนโยบายต่างประเทศ สามารถนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกา ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป

๑.๒ สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตยในภูมิภาค และดำรงความสัมพันธ์ทางทหารภายใต้กรอบการเมือง ดังนั้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายต่อสหรัฐฯ ต้องมีความระมัดระวังในประเด็นอ่อนไหวที่กระทบต่อความสัมพันธ์กับประเทศในอาเซียน เช่น ปัญหาผู้อพยพและสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๑ สามารถปรับรูปแบบและขยายขอบเขตการวิจัยออกไปตามระยะเวลาที่เอื้ออำนวย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น

๒.๒ ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (IR) ในตัวแบบอื่นๆ มาใช้ศึกษาอ้างอิง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเรื่องที่ทำการศึกษา และสามารถนำมาเปรียบเทียบได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

วางแผนการฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหาร, สำนัก. ความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : กรมยุทธการทหาร, ๒๕๖๑.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๘.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๖๐.

วารสารและหนังสือพิมพ์

สุรชาติ บำรุงสุข. ประชาคมอาเซียน: มิติด้านความมั่นคง. จุดสารความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ ๑๐๓) กรุงเทพฯ : บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ ๘๓ จำกัด, ๒๕๕๕.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

จิระชัย ปั่นกระษิณ. “การปรับบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐบาลนายบารัค โอบามา”. เอกสารวิจัยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย. 2556.

ประภัสสร เทพชาตรี. “ยุทธศาสตร์สหรัฐต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในสมัยรัฐบาล Obama”. เอกสารวิจัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

วางแผนการฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหาร, สำนัก. “บทสรุปผู้บริหารการฝึกผสม และการฝึกพร้อม/ผสมของเหล่าทัพ: สรุปแผนการฝึกของเหล่าทัพ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑”. กรุงเทพฯ, ๒๕๖๑.

อาเซียน กระทรวงต่างประเทศ, กรม. “ความสัมพันธ์อาเซียน – สหรัฐฯ.”เอกสารประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ, ๒๕๖๑.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กรุงเทพธุรกิจ. “นโยบายทรัมป์ต่อเอเชีย : 'กดดัน' มากกว่า 'การทูต’”. (ระบบออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http : www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641804](http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641804), 2017.
- นโยบายและแผน กระทรวงกลาโหม, สำนัก. “ความเป็นมาของการประชุม ADMM และ ADMM – Plus และความคืบหน้าล่าสุด”. (ระบบออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http : www.ndsi.rtarf.mi.th/asian/admm/ADMM.pdf](http://www.ndsi.rtarf.mi.th/asian/admm/ADMM.pdf), 2017.
- “วิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ ทรัมป์” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https : www.voathai.com/a/trump-foreign-policy/4008045.html](https://www.voathai.com/a/trump-foreign-policy/4008045.html), 2017.
- VOAThai. “ไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวร เมื่อประเทศมหาอำนาจต่างแข่งขันขยายอิทธิพลในอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก [https : www.voathai.com/a/asia-pivots/3499920.html](https://www.voathai.com/a/asia-pivots/3499920.html), 2017.
- VOAThai. “สรุปประเด็นสำคัญคำปราศรัยครั้งแรกของประธานาธิบดี “โดนัลด์ ทรัมป์” ต่อที่ประชุมร่วม รัฐสภาสหรัฐฯ ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.voathai.com/a/trump-speech-congress/3744606.html>, 2017.

ภาษาต่างประเทศ

ข้อมูล/สารนิเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

- America's Pacific Century. “US Department of State. Hillary Rodham Clinton”. Available : [http : www.2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/11/176999.htm](http://www.2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/11/176999.htm), 2011.
- America's Inadequate ASEAN Approach. “Walter Lohman Director, Asian Studies Center”. Available : [http : www.heritage.org/asia/commentary/americas-inadequate-asean-approach](http://www.heritage.org/asia/commentary/americas-inadequate-asean-approach), 2017.
- ASEAN Overview. “Association of South East Asia Nations. Available : [http : www. sean.org/asean/about-asean/overview/](http://www.sean.org/asean/about-asean/overview/), 2017.
- Fiscal year 2019 budget request - Under Secretary of Defense. Available : [http :www.comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/fy2019/FY2019_Budget_Request.pdf](http://www.comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/fy2019/FY2019_Budget_Request.pdf), 2017.
- National Security Strategy of the United States of America. “White House, Washington D.C”. Available : [https : www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf](https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf), 2017.

Summary of the 2018 National Defense Strategy. “Department of Defense”. Available : [http : www. defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf](http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf), 2017.

12th ASEAN Defence Minister’s Meeting Plus Experts’ Working Group on Humanitarian Assistance and Disaster Relief (ADMM-PLUS EWG on HADR). DKI APCSS. Available : [http : www.apcss.org/12th-asean-defence-ministers-meeting-plus-experts-working-group-on-humanitarian-assistance-and-disaster-relief-admm-plus-ewg-on-hadr/](http://www.apcss.org/12th-asean-defence-ministers-meeting-plus-experts-working-group-on-humanitarian-assistance-and-disaster-relief-admm-plus-ewg-on-hadr/), 2017.

ภาคผนวก

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ** : พลอากาศตรี ธนกร ทรรคนนท์
- วัน เดือน ปีเกิด** : ๑ ตุลาคม ๒๕๐๕
- การศึกษา** : โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๑
: โรงเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ ๒๘
: โรงเรียนการการบิน กองทัพอากาศ รุ่นที่ ๗๗
: โรงเรียนนายทหารอากาศชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๗๑
: โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๓๘
: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประวัติการทำงาน**
- โดยย่อ** : บัณฑิตฝูงบิน ๔๐๓ กองบิน ๔ อ.ตาคี จ.นครสวรรค์
: ผู้ช่วยทูตทหารอากาศ ไทย/วอชิงตัน ดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา
: ผู้บังคับการกองบิน ๗ อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี
: ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารอากาศ
: รองเจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ
- ตำแหน่งปัจจุบัน** : ผู้ทรงคุณวุฒิกองบัญชาการกองทัพไทย